

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ
ΦΟΥΝΤΑΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 50283/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
3 Οκτωβρίου 2019

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 44 παρ. 2 της Σύμβασης. Ενδέχεται να υποστεί αναθεωρήσεις στη φάση της εκδοτικής επιμέλειας.

Στην υπόθεση Φούντα κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), αφού συνεδρίασε σε Σώμα αποτελούμενο από τους:

Ksenija Turković, *Πρόεδρο,*

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Aleš Pejchal,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *Δικαστές,*

και τον Abel Campos, *Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 10 Σεπτεμβρίου 2019,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την τελευταία ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση αποτελεί απόρροια της προσφυγής υπ' αριθ. 50283/13 κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») στις 1 Αυγούστου 2013 από τον κ. Γεώργιο Φούντα, Έλληνα υπήκοο («ο προσφεύγων»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Σ. Καλαμίτση, δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους αντιπροσώπους του Πληρεξουσίου της, κ. Κ. Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κα Αικ. Μαγριππή, Δικαστική Πληρεξουσία Α' του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το θάνατο του γιου του, ο οποίος προκλήθηκε από πυροβολισμό αστυνομικού, υπήρξε αναποτελεσματική.

4. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2017 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1934 και είναι κάτοικος Αθηνών.

A. Οι περιστάσεις του θανάτου του γιου του προσφεύγοντος

6. Ο γιος του προσφεύγοντος, Λάμπρος Φούντας, γεννήθηκε το 1975 και εργαζόταν ως βιολόγος σε εργαστήριο.

7. Οι διάδικοι διαφωνούν ως προς την περιγραφή των πραγματικών περιστατικών. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση υιοθετεί την ακολουθία των γεγονότων όπως την περιγράφει ο αστυνομικός Θ.Κ. και την έκανε δεκτή ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών που εξέδωσε τη διάταξη με την οποία έκλεισε η έρευνα μετά την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης. Ο προσφεύγων αμφισβητεί την παρακάτω περιγραφή και υποστηρίζει ότι αυτή η εκδοχή του συμβάντος βασίζεται αποκλειστικά στις καταθέσεις των αστυνομικών.

8. Την 9/10 Μαρτίου 2010 οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. εκτελούσαν από κοινού διατεταγμένη περιπολία, ο πρώτος ως οδηγός και ο δεύτερος ως συνοδός, κατά τις ώρες 9 μ.μ. έως 5.30 π.μ., στην ευρύτερη περιοχή Παλαιού Φαλήρου – Νέας Σμύρνης – Αγίου Δημητρίου – Νέου Κόσμου.

9. Περί ώρα 4.35 π.μ., στη συμβολή των οδών Κεφαλληνίας και Κουντουριώτου, εντόπισαν ένα αυτοκίνητο μάρκας SEAT IBIZA, χρώματος κόκκινου, που ήταν σταθμευμένο επί της οδού Κουντουριώτου, με δύο επιβαίνοντες, και αποφάσισαν να διενεργήσουν αστυνομικό έλεγχο. Ο Θ.Κ., όπως ισχυρίστηκε, στάθμευσε το περιπολικό κάθετα στο δρόμο όπου ήταν παρκαρισμένο το SEAT IBIZA και πήραν θέσεις κάλυψης. Στο διάστημα αυτό είχε ήδη εξέλθει από την θέση του συνοδηγού του IBIZA ένα άτομο, το οποίο ο Θ.Κ. αντελήφθη με την άκρη του ματιού του, ενώ ταυτόχρονα άκουσε τον Α.Χ. να του φωνάζει ότι το άτομο αυτό κρατάει όπλο. Άκουσε πυροβολισμούς από το χώρο όπου ήταν σταθμευμένο το SEAT IBIZA και στη συνέχεια επακολούθησε πυροβολισμός από τη μεριά του συναδέλφου του, τον οποίο είδε με το όπλο προτεταμένο προς τον ουρανό. Στη συνέχεια είδε ένα άτομο να τρέχει προς την αντίθετη από τη δική τους κατεύθυνση, ενώ συγχρόνως άκουσε νέο πυροβολισμό από το ίδιο σημείο. Αφού ο Θ.Κ. πυροβόλησε δύο φορές, άκουσε νέο πυροβολισμό και συγχρόνως είδε να σηκώνεται κάτι σαν σκόνη από το πάνω μέρος του πίσω παρμπρίζ του περιπολικού, κάτι δηλαδή χτύπησε σε εκείνο ακριβώς το σημείο. Αμέσως πυροβόλησε ακόμη μία φορά. Μετά τον τελευταίο αυτό πυροβολισμό, ο Θ.Κ.

αναζήτησε ασφαλέστερη θέση κάλυψης δίπλα στον συνάδελφό του. Αμφότεροι μετακινήθηκαν στην πυλωτή παρακείμενης πολυκατοικίας και κάλεσαν ενισχύσεις. Αυτή η σειρά των γεγονότων προκύπτει από την κατάθεση του Θ.Κ. με ημερομηνία 2 Οκτωβρίου 2012. Στην προηγούμενη κατάθεσή του με ημερομηνία 10 Μαρτίου 2010, ο αστυνομικός Θ.Κ. είχε περιγράψει με παρόμοιο τρόπο το συμβάν, πλην όμως ανέφερε ότι είχε πυροβολήσει τέσσερις φορές, και η κατάθεση αυτή επαναλήφθηκε στη διάταξη υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών. Στην κατάθεσή του με ημερομηνία 10 Μαρτίου 2010, ο αστυνομικός Α.Χ. περιέγραψε με παρόμοιο τρόπο το συμβάν, πλην όμως σύμφωνα με αυτόν, αφού άκουσε πυροβολισμούς από την κατεύθυνση του SEAT IBIZA, ο Θ.Κ. ανταπέδωσε τα πυρά αρκετές φορές και στη συνέχεια πυροβόλησε στον αέρα.

10. Όταν κατέφθασαν ενισχυτικές δυνάμεις, διαπιστώθηκε ότι ο ένας από τους επιβαίνοντες στο SEAT IBIZA είχε κατορθώσει να διαφύγει πεζός, ενώ ο άλλος κειτόταν νεκρός στο πεζοδρόμιο της οδού Κουντουριώτου. Διαπιστώθηκε ότι επρόκειτο για τον Λάμπρο Φούντα, γιο του προσφεύγοντος. Ο νεκρός φορούσε μαύρο μπουφάν, σκούφο και στα χέρια του γάντια, ενώ στο αριστερό αυτί του υπήρχε συσκευή επικοινωνίας. Δίπλα από το πτώμα βρέθηκαν ένα περίστροφο και μία χειροβομβίδα. Αργότερα κατά την ιατροδικαστική εξέταση βρέθηκαν ίχνη πυρίτιδας στα γάντια του.

11. Η ως άνω εκδοχή των πραγματικών περιστατικών, που βασίζεται στην κατάθεση του αστυνομικού Θ.Κ. και έγινε δεκτή από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, αμφισβητείται από τον προσφεύγοντα, ο οποίος ισχυρίζεται ότι η έρευνα δεν εξέτασε όλες τις πιθανές εκδοχές. Αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στο δελτίο τύπου που εξέδωσε η Ελληνική Αστυνομία την ημέρα του συμβάντος. Σύμφωνα με το δελτίο τύπου, το συμβάν έλαβε χώρα μπροστά από την πολυκατοικία επί της οδού Κουντουριώτου 33 και όχι την πολυκατοικία επί της οδού Κουντουριώτου 48, η χειροβομβίδα βρέθηκε στην τσάντα που έφερε στην πλάτη του ο Λάμπρος Φούντας και όχι δίπλα του, και το σύστημα ενδοεπικοινωνίας βρέθηκε μέσα στο μπουφάν του και όχι στο αυτί του.

B. Η ποινική διερεύνηση της υπόθεσης

1. *Η προανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας*

12. Σύμφωνα με το άρθρο 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας διεξήγαγε προανάκριση. Από τις 10 Μαρτίου 2010 έως τις 11 Απριλίου 2010 ελήφθησαν τριάντα δύο (32) μαρτυρικές καταθέσεις και περισυνελέγησαν πειστήρια στο πλαίσιο της προανάκρισης. Οι μάρτυρες που κατέθεσαν ήταν οι δύο αστυνομικοί που εμπλέκονταν στο συμβάν, περίοικοι, καθώς και η φίλη, συγγενείς, γείτονες και γνωστοί του θανόντος.

13. Μεταξύ των μαρτύρων ήταν η Ε.Μ., η οποία κατέθεσε ότι είναι ιδιοκτήτρια του SEAT IBIZA, το οποίο ήταν σταθμευμένο στη συμβολή των οδών Κεφαλληνίας και Κουντουριώτου. Η ίδια ενημερώθηκε για το περιστατικό τις πρωινές ώρες της 10ης Μαρτίου 2010 μέσω της τηλεόρασης και αντιλήφθηκε ότι το όχημά της εμπλέκεται στο συμβάν όταν διαπίστωσε την ύπαρξη δύο διατρήσεων από πυροβόλο όπλο στο πίσω παρμπρίζ (επί του τζαμιού). Στις 26 Μαρτίου 2010 εκλήθησαν επίσης να καταθέσουν ο προσφεύγων και η οικογένειά του. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ο υπεύθυνος της προανάκρισης τον ενημέρωσε ότι ο γιος του είχε φύγει από το διαμέρισμά του και στη συνέχεια βρέθηκε στο χώρο του συμβάντος. Ο προσφεύγων ερμήνευσε αυτή την πληροφορία ως απόδειξη ότι ο γιος του βρισκόταν υπό παρακολούθηση κατά το χρόνο του συμβάντος · σε αντίθετη περίπτωση, η αστυνομία δεν θα γνώριζε τις κινήσεις του γιου του πριν από το συμβάν.

14. Στις 18 Μαρτίου 2010 συντάχθηκε έκθεση παράδοσης-παραλαβής των ρούχων του Λάμπρου Φούντα από το νεκροτομείο στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής. Στην έκθεση αναφέρονται όλα τα ρούχα του θανόντος, όπως τα εσώρουχα, το παντελόνι και τα υποδήματα, αλλά δεν γίνεται καμία αναφορά σε γάντια ή σκούφο.

15. Επίσης, διενεργήθηκε βλητική έρευνα και νεκροψία-νεκροτομή.

(α) Η βλητική έρευνα

16. Στις 10 Μαρτίου 2010 και από 7:30 π.μ. έως 12:40 μ.μ. πραγματοποιήθηκε βλητική έρευνα. Τα πειστήρια που περισυνελέγησαν ήταν: (α) το υπηρεσιακό πιστόλι του Α.Χ., ημιαυτόματο πιστόλι USP, με γεμιστήρα 12 φυσιγγίων χωρητικότητας 15 φυσιγγίων, (β) το ιδιωτικό πιστόλι του Θ.Κ., ημιαυτόματο πιστόλι BERETTA MOD 92 FS, με γεμιστήρα των 12 φυσιγγίων χωρητικότητας 15 φυσιγγίων, (γ) ένα (1) περίστροφο ZASTAVA με τέσσερα (4) φυσίγγια και δύο (2) κάλυκες στο βυκίο του,

που βρέθηκε δίπλα στο πτώμα του Λάμπρου Φούντα, (δ) πέντε (5) κάλυκες, (ε) τέσσερις (4) επενδυμένες βολίδες (FMJ), (στ) ένα (1) μεταλλικό τεμάχιο-θραύσμα βολίδας και (ζ) ένα (1) μολύβδινο τεμάχιο-θραύσμα βολίδας που εξήχθη από το σώμα του Λάμπρου Φούντα κατά τη διαδικασία της νεκροψίας-νεκροτομής.

17. Από την εξέταση των ως άνω πειστηρίων διαπιστώθηκε ότι οι δύο κάλυκες που βρέθηκαν στο βυκίο του περιστρόφου ZASTAVA είχαν πυροδοτηθεί από το ίδιο περίστροφο, ενώ από τους πέντε (5) πειστήριους κάλυκες ο ένας (1) είχε πυροδοτηθεί από το πιστόλι USP του Α.Χ., τρεις (3) είχαν πυροδοτηθεί από το πιστόλι BERETTA του Θ.Κ. και ένας (1) είχε πυροδοτηθεί από πιστόλι GLOCK. Από τις τέσσερις (4) πειστήριες βολίδες, οι δύο (2) είχαν βληθεί από την κάνη του περιστρόφου ZASTAVA και οι δύο (2) είχαν βληθεί από την κάνη του όπλου BERETTA. Επίσης, ένα μεταλλικό θραύσμα, μέρος επενδεδυμένης (FMJ) βολίδας, είχε βληθεί από το όπλο BERETTA. Το μολύβδινο θραύσμα που εξήχθη από το σώμα του Λάμπρου Φούντα προερχόταν από μολύβδινο πυρήνα επενδυμένης βολίδας, η οποία θραυσματοποιήθηκε λόγω πρόσκρουσής της σε σκληρή επιφάνεια με μεγάλη κινητική ενέργεια.

18. Όσον αφορά τη θέση εύρεσης των βολίδων, μία από τις βολίδες που είχαν βληθεί από την κάνη του περιστρόφου ZASTAVA βρέθηκε στο κατάστημα επί της συμβολής των οδών Κεφαλληνίας και Κουντουριώτου, ενώ η άλλη βρέθηκε στην οδό Κουντουριώτου. Από την παραμόρφωση που είχε υποστεί η βολίδα, λαμβανομένης υπόψη της μορφής της φθοράς που είχε υποστεί το περιπολικό, εκτιμάται ότι οι υλικές ζημιές σε αυτό είχαν προκληθεί από τη συγκεκριμένη βολίδα και ότι το πρόσωπο που πυροβόλησε βρισκόταν στο πεζοδρόμιο πλησίον της πολυκατοικίας επί της οδού Κουντουριώτου 48. Όσον αφορά τις τρεις βολίδες που είχαν βληθεί από το όπλο BERETTA του αστυνομικού Θ.Κ., μία βρέθηκε στο μπαλκόνι του πρώτου ορόφου της πολυκατοικίας επί της οδού Κουντουριώτου 48 και μία βρέθηκε στην είσοδο της ίδιας πολυκατοικίας, ενώ το μεταλλικό θραύσμα (εξωτερικό περίβλημα) της τρίτης βολίδας βρέθηκε πλησίον της εισόδου της πολυκατοικίας επί της οδού Κουντουριώτου 52. Τέλος, σχετικά με το SEAT IBIZA, διαπιστώθηκε ότι έφερε μία οπή στη δεξιά οπίσθια κολώνα του (ως προς τον καθημένο παρατηρητή στη θέση του οδηγού του εν λόγω αυτοκινήτου) και μία οπή στο οπίσθιο παρμπρίζ. Από τη μορφολογία, τα γενικά χαρακτηριστικά και τη θέση των εν λόγω οπών προέκυψε το συμπέρασμα ότι αυτές

προκλήθηκαν από μία βολίδα πυροδοτούμενου φυσιγγίου πυροβόλου όπλου, η οποία προήλθε εξωτερικά του αυτοκινήτου, κινήθηκε κατ' αυτού με κατεύθυνση πορείας από τη δεξιά πλευρά προς την αριστερή πλευρά του και ελαφρώς καθοδικά. Εκτιμώντας ότι η θέση του βάλλοντας βρισκόταν στη δεξιά πλευρά του εν λόγω αυτοκινήτου, παρά τη διερεύνηση του χώρου, δεν κατέστη δυνατή η ανεύρεση της εν λόγω βολίδας από τους ανακριτικούς υπαλλήλους.

(β) Η νεκροψία-νεκροτομή

19. Ο Η.Μ., ιατροδικαστής της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών, την 10η Μαρτίου 2010 και πρωινές ώρες εκλήθη ως εφημερεύων ιατροδικαστής να μεταβεί στο χώρο του συμβάντος. Φθάνοντας εκεί, αντίκρισε το πτώμα ανδρός, που δεν ήταν μετακινημένο, μπρούμυτα στο πεζοδρόμιο, και αφού τον γύρισαν ανάσκελα φάνηκε στην αριστερή τσέπη του μπουφάν του ένα σύστημα ενδοεπικοινωνίας. Κατά τη διάρκεια της νεκροψίας-νεκροτομής που επακολούθησε την ίδια ημέρα στο νεκροτομείο της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας Αθηνών, βρέθηκε τραύμα πυροβόλου όπλου στην πλάγια και οπίσθια περιοχή του θώρακος με φορά μπροστά και δεξιά. Η βολίδα βρέθηκε σφηνωμένη στο σώμα του στέρνου. Τραύμα εξόδου βολίδας δεν βρέθηκε. Κατά την πορεία της η βολίδα είχε τρώσει τον πνεύμονα και την έκφυση της αορτής προκαλώντας εσωτερική αιμορραγία. Η ανωτέρω περιγραφείσα κάκωση ήταν θανατηφόρα και άμεση. Ο ιατροδικαστής εξέδωσε αυθημερόν το πιστοποιητικό θανάτου, αναφέροντας ότι διενήργησε νεκροψία-νεκροτομή στο πτώμα ανδρός που αναγνωρίστηκε ως ο Λάμπρος Φούντας. Στην από 5 Ιουλίου 2010 ιατροδικαστική έκθεση νεκροψίας-νεκροτομής αναφέρεται ότι η νεκροψία-νεκροτομή διενεργήθηκε στις 10 Μαρτίου 2010, αλλά δεν διευκρινίζεται ο ακριβής χρόνος της διεξαγωγής της.

20. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, ενημερώθηκε για το θάνατο του γιου του μόνο μετά τη διενέργεια της νεκροψίας-νεκροτομής, δηλ. στις 1 μ.μ. της 10ης Μαρτίου 2010. Όταν προσπάθησε να διορίσει πραγματογνώμονα για να παραστεί στη νεκροψία-νεκροτομή, τον ενημέρωσαν ότι είχε ήδη διενεργηθεί νεκροψία-νεκροτομή στο πτώμα άγνωστου ανδρός και τον ρώτησαν αν επιθυμούσε να επαναληφθεί. Αυτός όμως θεώρησε ότι ορισμένες ενέργειες δεν ήταν δυνατό ή σκόπιμο να επαναληφθούν, συνεπώς έκλεισε συνάντηση για την επόμενη μέρα προκειμένου να ενημερωθεί για το πόρισμα της νεκροψίας-νεκροτομής. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του

προσφεύγοντος, στη συνάντηση αυτή τον ενημέρωσαν ότι ο γιος του είχε πυροβοληθεί από απόσταση τριών έως τεσσάρων μέτρων και ότι ο θάνατος ήταν ακαριαίος λόγω του τραύματος στην αορτή.

2. *Η έρευνα σχετικά με τον «Επαναστατικό Αγώνα»*

21. Στις 12 Απριλίου 2010 η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας (1ο Τμήμα Αντιμετώπισης Εσωτερικής Τρομοκρατίας) απέστειλε στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών δικογραφία σε βάρος έξι (6) προσώπων για τρομοκρατικές πράξεις και άλλες παραβάσεις. Τα πρόσωπα αυτά φέρονταν ως μέλη της τρομοκρατικής οργάνωσης «Επαναστατικός Αγώνας». Στη δικογραφία αναφέρεται το ιστορικό του περιστατικού που οδήγησε στο θάνατο του Λάμπρου Φούντα, επίσης φερόμενου ως μέλους της ως άνω οργάνωσης, με ορισμένες διαφορές σε σύγκριση με την εκδοχή που υιοθέτησε οι διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών (βλ. παρ. 7 και 11). Ειδικότερα, αναφέρεται ότι το SEAT IBIZA ήταν σταθμευμένο στην οδό Κεφαλληνίας και όχι στην οδό Κουντουριώτου, και ότι η χειροβομβίδα βρέθηκε σε σακούλι μέσα στο μπουφάν που φορούσε ο θανών. Στη δικογραφία περιλαμβάνονται επίσης έγγραφα που περιγράφουν τα πορίσματα/πειστήρια που συγκεντρώθηκαν κατόπιν των κατ' οίκον ερευνών στην οικία του προσφεύγοντος και λοιπών συγγενών του θανόντος, καθώς και κατόπιν της άρσης απορρήτου τηλεφωνικών επικοινωνιών. Η εν λόγω σχηματισθείσα δικογραφία έλαβε αριθμό ΑΦ-10/541. Κατόπιν της υπ' αριθ. 5/2010 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, διενεργήθηκε κύρια ανάκριση εις βάρος των εν λόγω έξι προσώπων από Ειδικό Εφέτη – Ανακριτή.

2. *Η έγκληση του προσφεύγοντος*

22. Στις 3 Ιουνίου 2010 ο προσφεύγων και ο Γ.Α. (θείος του θανόντος και αδελφός της συζύγου του προσφεύγοντος) κατέθεσαν έγκληση κατά παντός υπευθύνου για το θάνατο του Λάμπρου Φούντα, καθώς και δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, οπότε σχηματίστηκε αυθημερόν η με ΑΒΜ Α2010/2820 ποινική δικογραφία, η οποία χρεώθηκε αυθημερόν σε εισαγγελέα προς επεξεργασία. Στις 30 Ιουλίου 2010 ο προσφεύγων και ο Γ.Α. κατέθεσαν διαμαρτυρία στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου σχετικά με την καθυστέρηση στη διερεύνηση της υπόθεσης μετά την κατάθεση της έγκλησής τους. Στις 6 Οκτωβρίου 2010 η δικογραφία διαβιβάστηκε στον

Πταισματοδίκη Αθηνών για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, μετά το πέρας της οποίας επιστράφηκε στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών και στις 2 Νοεμβρίου 2011 χρεώθηκε σε εισαγγελέα προς επεξεργασία. Στις 14 Ιουνίου 2011 η δικογραφία διαβιβάστηκε στον Πταισματοδίκη Αθηνών για τη διενέργεια περαιτέρω προκαταρκτικής εξέτασης, μετά το πέρας της οποίας επιστράφηκε στην υπηρεσία στις 18 Ιουλίου 2011 και χρεώθηκε σε εισαγγελέα προς περαιτέρω επεξεργασία. Εν τω μεταξύ, στις 13 Δεκεμβρίου 2010 ο προσφεύγων κατέθεσε γραπτή αναφορά στους Εισαγγελείς του Πρωτοδικείου Αθηνών, του Εφετείου Αθηνών και του Αρείου Πάγου παραπονούμενος για την καθυστέρηση στην έναρξη της προκαταρκτικής εξέτασης μετά την κατάθεση της έγκλησής του. Ειδικότερα, παραπονέθηκε για το γεγονός ότι δεν φαινόταν να έχει γίνει καμία ανακριτική πράξη και ακόμη δεν του είχε δοθεί πρόσβαση στα έγγραφα σχετικά με το θάνατο του γιου του από τη δικογραφία σχετικά με την οργάνωση «Επαναστατικός Αγώνας», τα οποία είχε ζητήσει από τις 4 Οκτωβρίου 2010 (βλ. παρακάτω παρ. 38).

23. Στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εξέτασης, ενώπιον του Πταισματοδίκη Αθηνών εξετάστηκαν στις 12 Ιανουαρίου 2011 ως μάρτυρες ο προσφεύγων και ο άλλος μνηστής, Γ.Α., ενώ στις 24, 25 και 26 Ιανουαρίου 2011 εξετάστηκαν άλλοι οκτώ (8) μάρτυρες που υπέδειξε ο προσφεύγων.

24. Στις 14 Ιανουαρίου 2011 ο προσφεύγων κατέθεσε υπόμνημα υποστηρίζοντας ότι, αν και δεν προβλέπεται ρητά από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο πολιτικώς ενάγων πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα της προκαταρκτικής εξέτασης προκειμένου να μπορέσει να ασκήσει τα δικαιώματά του, ιδίως το δικαίωμά του βάσει του άρθρου 245 παρ. 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας να καταθέσει προσφυγή σε περίπτωση απόρριψης της έγκλησής του. Εν προκειμένω, ανέφερε σειρά ανακριτικών πράξεων και ζήτησε να ενημερωθεί αν είχαν διενεργηθεί. Επίσης, ζήτησε να του δοθεί πρόσβαση σε σειρά εγγράφων. Ειδικότερα, ζήτησε μεταξύ άλλων να ενημερωθεί αν είχε γίνει αναπαράσταση του συμβάντος, ρωτώντας για ποιο λόγο αναφερόταν ότι είχε διενεργηθεί νεκροψία-νεκροτομή στο πτώμα αγνώστου ανδρός δεδομένου ότι τα ατομικά στοιχεία του γιου του ήταν ήδη γνωστά στις αστυνομικές αρχές, οι οποίες μπορούσαν εύκολα να τον ταυτοποιήσουν. Επίσης, ζήτησε αντίγραφα όλων των σχετικών εγγράφων, μεταξύ των οποίων της έκθεσης νεκροψίας-νεκροτομής, όλων των

φωτογραφιών από το χώρο του συμβάντος, του πορίσματος της βλητικής έρευνας, των μαρτυρικών καταθέσεων όλων των εμπλεκομένων, των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης, όλων των σχετικών φωτογραφιών και της έκθεσης κατάσχεσης που συντάχθηκε μετά την έρευνα στο διαμέρισμα του γιου του. Επιπλέον, ζήτησε να ενημερωθεί γιατί δεν εκλήθη το ΕΚΑΒ στο χώρο του εγκλήματος και πώς διαπιστώθηκε ο θάνατος του γιου του ενώ δεν είχε έλθει το ΕΚΑΒ.

25. Στις 27 Ιανουαρίου 2012, κατόπιν της διενεργηθείσας προκαταρκτικής εξέτασης και της ένορκης διοικητικής εξέτασης, εκδόθηκε από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών η υπ' αριθ. Α5/2012 διάταξη κατ' άρθρο 47 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με την οποία απορρίφθηκε η έγκληση του προσφεύγοντος και του Γ.Α., χωρίς να γίνεται καμία συγκεκριμένη αναφορά στα σχόλια και τα αιτήματα που περιέχονταν στο υπόμνημα του προσφεύγοντος. Στην εν λόγω διάταξη ο εισαγγελέας, αφού παρέθεσε το ιστορικό του περιστατικού και τις καταθέσεις τριών προσώπων, της ιδιοκτήτριας του SEAT IBIZA, του ιατροδικαστή (Η.Β.) και ενός περιοίκου, κατέληγε στο συμπέρασμα ότι οι αστυνομικοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια κατάσταση που καθιστούσε αναγκαία τη νόμιμη άμυνα και, ως εκ τούτου, η χρήση των όπλων από τους αστυνομικούς υπήρξε αναγκαία και νόμιμη. Όσον αφορά τον πυροβολισμό που προκάλεσε το θάνατο του Λάμπρου Φούντα, ο εισαγγελέας αναφέρει τα εξής:

«Στην παρούσα υπόθεση, από την προκαταρκτική εξέταση καθώς και από την ένορκη διοικητική εξέταση που διενεργήθηκε... – ειδικότερα από τη μαρτυρική κατάθεση, σε συνδυασμό με όλα τα έγγραφα της δικογραφίας – αποδείχθηκαν τα εξής:

...

Οι αστυφύλακες ανταπέδωσαν τα πυρά, ο μεν Θ.Κ. πυροβολώντας μία φορά στον αέρα και τρεις φορές προς την κατεύθυνση των άγνωστων δραστών... ο δε Α.Χ. πυροβολώντας μία φορά στον αέρα...

Από τη λεπτομερή περιγραφή προκύπτει ότι οι αστυφύλακες Θ.Κ. και Α.Χ., καθ' όν χρόνο πλησίασαν για να ελέγξουν τα ύποπτα άτομα που βρίσκονταν εντός του ΙΧΕ SEAT IBIZA, ... δέχθηκαν πυροβολισμούς τόσο από τον θανόντα Λ.Φ. δύο (2) φορές, ο οποίος εξήλθε από την πλευρά του συνοδηγού, όσο και από τον άγνωστο δράστη από την πλευρά του οδηγού, καθόσον ανευρέθη στον χώρο κάλυκας πιστολιού «GLOCK». Επομένως, κατά τον χρόνο εκδήλωσης της ως άνω αιφνίδιας επίθεσης με

πυροβολισμούς εναντίον τους, είναι προφανές ότι οι παραπάνω αστυνομικοί βρίσκονταν σε κατάσταση άμυνας και ήταν, συνακόλουθα, αναγκαία και νόμιμη στην προκειμένη περίπτωση η χρήση των πυροβόλων όπλων τους για την υπεράσπισή τους. Περαιτέρω, με δεδομένο ότι η βολίδα (θραύσμα αυτής) που έπληξε το σώμα του θανόντα Λ.Φ., από τη συνδυαστική μελέτη των στοιχείων, προκύπτει ότι προέρχεται από το όπλο «BERETTA» του Αστυφύλακα Θ.Κ., ως προς το ζήτημα της τήρησης ή μη του αναγκαίου μέτρου της άμυνας με την επιλογή του ως άνω αστυνομικού να πραγματοποιήσει πυροβολισμό εξουδετέρωσης του επιτιθέμενου Λάμπρου Φούντα, αντί άλλου, ηπιότερου μέσου υπεράσπισης προς απόκρουση της επίθεσης και συγκεκριμένα πυροβολισμού εκφοβισμού ή ακινητοποίησης, πρέπει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τις προεκτεθείσες συνθήκες και περιστάσεις κατά τις οποίες έλαβε χώρα η επίθεση και ειδικότερα το γεγονός ότι με τον τρόπο που εκδηλώθηκε, δηλ. αιφνίδια, σε ώρα νυκτερινή και με συνεχόμενους πυροβολισμούς από μικρή απόσταση, συνδεόταν με άμεσο κίνδυνο θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης των παραπάνω αστυνομικών, κρίνεται ότι το μέσο που επιλέχθηκε, δηλ. ο πυροβολισμός εξουδετέρωσης, ήταν απολύτως αναγκαίο προς απόκρουση της επίθεσης και σύννομο, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 3 § 6, εδ. α' του Ν. 3169/2003, κατά την οποία ο πυροβολισμός εξουδετέρωσης επιτρέπεται, αν αυτό απαιτείται, για την απόκρουση επίθεσης ενωμένης με επικείμενο κίνδυνο θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ανθρώπου. Στην προκειμένη δε περίπτωση, κρίνονται δικαιολογημένοι τόσο οι πυροβολισμοί του Αστυφύλακα Θ.Κ. όσο και του Αστυφύλακα Α.Χ. για την απόκρουση της εναντίον τους επίθεσης διότι τυχόν ηπιότερα μέσα (π.χ. πυροβολισμός εκφοβιστικός ή πυροβολισμός κατά πραγμάτων) δεν παρείχαν καμία εγγύηση ότι η απόκρουση θα ήταν ασφαλής άμεση και αποτελεσματική για την προστασία της ζωής και της σωματικής τους ακεραιότητας, για τον λόγο δε αυτό και με το προαναφερόμενο σκεπτικό κρίθηκε και από τη διενεργηθείσα ΕΔΕ ότι οι παραπάνω αστυνομικοί ενήργησαν νόμιμα εντός των πλαισίων των υπηρεσιακών τους καθηκόντων και δεν προέκυψε πειθαρχική ευθύνη τους ως προς τη χρήση των υπηρεσιακών τους όπλων».

26. Στις 7 Μαρτίου 2012 ασκήθηκε προσφυγή από τον προσφεύγοντα και τον Γ.Α. κατά της απορριπτικής διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012. Στην προσφυγή του ο προσφεύγων παρπονείτο ότι δεν του δόθηκε πρόσβαση στο σύνολο της δικογραφίας ώστε να

μπορέσει να επιβεβαιώσει την ακρίβεια των συμπερασμάτων που εξήχθησαν από το συλλεγέν αποδεικτικό υλικό και να αμφισβητήσει αποτελεσματικά τα συμπεράσματα του εισαγγελέα. Παρ' όλα αυτά, ήταν σε θέση να επισημάνει ορισμένες αντιφάσεις στη διάταξη υπ' αριθ. Α5/2012. Ειδικότερα, εφιστούσε την προσοχή στις διαφορές ως προς την περιγραφή του συμβάντος μεταξύ αφενός (i) της δικογραφίας υπ' αριθ. ΑΦ-10/541 και του δελτίου τύπου που εξέδωσε η Ελληνική Αστυνομία την ημέρα του συμβάντος (βλ. παραπάνω παρ. 21 και 11, αντίστοιχα) και, αφετέρου, (ii) της εν λόγω διάταξης. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, δεν ήταν σαφές πού ακριβώς έλαβε χώρα το συμβάν, πού ήταν σταθμευμένο το SEAT IBIZA και πόσες βολίδες πυροδοτήθηκαν από τα όπλα των αστυνομικών. Επιπλέον, επισήμανε ορισμένες παραλείψεις στο πλαίσιο της νεκροψίας-νεκροτομής του πτώματος του γιου του – συγκεκριμένα, στην έκθεση νεκροψίας-νεκροτομής δεν αναγράφονταν ο χρόνος και τα ατομικά στοιχεία του γιου του και δεν αναφερόταν αν ο γιος του ταυτοποιήθηκε πριν από την έναρξη της νεκροψίας-νεκροτομής. Τέλος, αμφισβήτησε τα πορίσματα της ένορκης διοικητικής εξέτασης (όπως παρατίθενται από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών) δεδομένου ότι (i) δεν του δόθηκε πρόσβαση σε αυτά και (ii) θεωρούσε ότι η ένορκη διοικητική εξέταση δεν υπήρξε αμερόληπτη.

27. Στις 9 Μαρτίου 2012 η δικογραφία υποβλήθηκε στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών, ο οποίος εξέδωσε την υπ' αριθ. 208/2012 διάταξη, με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η προσφυγή του Γ.Α. λόγω εκπρόθεσμης κατάθεσής της, ενώ έγινε τυπικά δεκτή η προσφυγή του προσφεύγοντος. Επί της ουσίας, ο Εισαγγελέας Εφετών απείχε να αποφανθεί και διέταξε περαιτέρω προκαταρκτική εξέταση, διότι ο αστυφύλακας Θ.Κ. δεν είχε κλητευθεί προκειμένου να ακουστεί ως ύποπτος στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, αλλά μόνον ως μάρτυρας. Η συμπληρωθείσα δικογραφία (419 σελίδων πλέον ενενήντα τριών (93) φωτογραφιών και πέντε (5) DVD με βιντεοληπτικό υλικό) διαβιβάστηκε στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών στις 16 Νοεμβρίου 2012 μετά της ανωμοτί από 2 Οκτωβρίου 2012 κατάθεσης του Θ.Κ.

28. Στις 31 Δεκεμβρίου 2012 ο προσφεύγων κατέθεσε υπόμνημα στον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών επισημαίνοντας ορισμένα ζητήματα που έχρηζαν αποσαφήνισης. Υποστήριξε ότι δεν του είχε δοθεί ακόμα πρόσβαση στα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης και ότι υπήρχαν πολλές αντιφάσεις μεταξύ των διαφόρων

εγγράφων – π.χ. μεταξύ της διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών και της δικογραφίας υπ' αριθ. ΑΦ-10/541. Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, το πρόσωπο που εξήλθε από τη θέση του συνοδηγού του SEAT IBIZA και πυροβόλησε δύο φορές προς την κατεύθυνση των αστυνομικών ήταν ο γιος του προσφεύγοντος. Όμως, από τη δικογραφία υπ' αριθ. ΑΦ-10/541 δεν προκύπτει με σαφήνεια ποιος βρισκόταν στη θέση του συνοδηγού. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων θεωρούσε ότι κάθε άλλο συμπέρασμα ήταν αυθαίρετο. Υποστήριξε ότι το όπλο και η χειροβομβίδα που βρέθηκαν δίπλα στο πτώμα του γιου του δεν μπορούσαν να είναι δικά του και θεωρούσε περίεργο ότι η βολίδα από το πιστόλι GLOCK δεν βρέθηκε ποτέ. Γενικότερα, αμφισβήτησε το ιστορικό του συμβάντος που παρατίθεται στη διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, ισχυριζόμενος ότι μπορεί να ήταν παρόντα και άλλα πρόσωπα στο χώρο του συμβάντος και να τοποθέτησαν το όπλο δίπλα στο πτώμα του γιου του. Επίσης, υποστήριξε ότι υπήρχε σειρά κηλίδων αίματος από το ύψος της οδού Κουντουριώτου 48 έως το ύψος της οδού Κουντουριώτου 52 – δηλ. κάλυπταν διαδρομή περίπου 40 μέτρων. Αυτό κατά τη γνώμη του αποδείκνυε ότι ο θάνατος του γιου του δεν ήταν ακαριαίος και ότι οι αστυνομικοί τον άφησαν να πεθάνει χωρίς ιατρική βοήθεια.

29. Στις 10 Φεβρουαρίου 2013 ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών απέρριψε, με την υπ' αριθ. 551/2012 διάταξή του, κατ' ουσίαν την προσφυγή του προσφεύγοντος με το παρακάτω σκεπτικό:

«...Η περιγραφή αυτή των γεγονότων από τον Θ.Κ. επιβεβαιώθηκε από τον Α.Χ., από τα αντικειμενικά ευρήματα και δεν αναιρέθηκε από κανένα άλλο στοιχείο της δικογραφίας. Προέκυψε δηλαδή ότι κατά την εκτέλεση του υπηρεσιακού τους καθήκοντος, που ήταν η διαπίστωση της ταυτότητας των ως άνω ατόμων, δέχθηκαν επίθεση από τον θανόντα, με σκοπό να πλήξει τη ζωή ή τουλάχιστον τη σωματική ακεραιότητα των αστυνομικών και ιδίως του αστυφύλακα Θ.Κ., ο οποίος κατά τη στιγμή της επίθεσης καλυπτόταν μόνο από το αστυνομικό αυτοκίνητο και θα μπορούσε να τραυματισθεί σοβαρά, ακόμη και θανάσιμα...

...Από την αξιολογική συσχέτιση και συγκριτική στάθμιση όλου ανεξαιρέτως του αποδεικτικού υλικού που συγκεντρώθηκε από τη διενεργηθείσα προκαταρκτική εξέταση

και ειδικότερα την έγκληση, τις καταθέσεις των μαρτύρων, τα έγγραφα και τις έγγραφες εξηγήσεις του εγκαλουμένου, σε συνδυασμό με την υπό κρίση προσφυγή, το υπόμνημα και τα έγγραφα που την συνοδεύουν», [προκύπτει ότι] «η απόκρουση της ανωτέρω άδικης και παρούσας επίθεσης από τους αστυνομικούς ήταν αναγκαία ενόψει του βαθμού της επικινδυνότητας της επίθεσης, του είδους της απειλούμενης βλάβης από αυτή, ήτοι του κινδύνου κατά της ζωής ή τουλάχιστον της σωματικής ακεραιότητας του Θ.Κ., ως εκ των προεκτεθεισών περιστάσεων υπό τις οποίες έλαβε χώρα, δηλαδή του απρόκλητου της επίθεσης, της έντασης αυτής, της έλλειψης ασφαλούς κάλυψης και της ανυπαρξίας άλλου πρόσφορου προς απόκρουση μέσου, αλλά και για λόγους τηρήσεως του υπηρεσιακού τους καθήκοντος, το οποίο δεν επέτρεπε να επιτρέψουν στον θανόντα να διαφύγει ανενόχλητος. Η απόκρουση της ανωτέρω επίθεσης έγινε από τον αστυνομικό με ρίψη πυροβολισμών ελλείπει άλλου πρόσφορου μέσου, αφού αυτός κατά τη στιγμή της επίθεσης ευρίσκετο έξω από το αστυνομικό αυτοκίνητο και δεν υπήρχε δυνατότητα κάλυψης αυτού από οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο, πλην του υπηρεσιακού αυτοκινήτου, εναντίον του οποίου όμως πυροβολούσε ο θανών όπως προκύπτει από τη φθορά στον ουρανό που υπέστη το περιπολικό της άμεσης δράσης, προερχόμενη από βολίδα. Συνεκτιμώντας το υπηρεσιακό καθήκον του κατηγορουμένου, το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, το είδος της απειλούμενης από αυτή βλάβης και τις προεκτεθείσες περιστάσεις υπό τις οποίες αυτή εκδηλώθηκε, οι αμυντικές πράξεις του Θ.Κ. για την απόκρουση της ως άνω άδικης και παρούσας εναντίον του επίθεσης δεν υπερέβησαν το αναγκαίο μέτρο της άμυνας καθόσον ο μοιραίος πυροβολισμός χαρακτηρίζεται μεν ως εξουδετέρωσης πλην όμως δεν προκύπτει στόχευση και κατά τη στιγμή που έριξε την θανατηφόρο βολή δεν είχε λήξει η επίθεση εναντίον του, καθόσον ο άγνωστος τότε δράστης πυροβολούσε συνεχώς...».

Γ. Η ένορκη διοικητική εξέταση

30. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 265003/3/6α/30.3.2010 εντολή του Διευθυντή Άμεσης Δράσης Αττικής, διενεργήθηκε ένορκη διοικητική εξέταση. Στο πλαίσιο της πειθαρχικής διερεύνησης ζητήθηκαν μαρτυρικές καταθέσεις από τέσσερις αστυνομικούς, εκ των οποίων δύο χειρίστηκαν το περιστατικό από τον ασύρματο όταν οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. ζήτησαν ενισχύσεις και δύο έφθασαν στο χώρο μετά το συμβάν. Οι πρώτοι δύο αστυνομικοί περιέγραψαν την κλήση των αστυνομικών Θ.Κ.

και Α.Χ. για ενισχύσεις και τις οδηγίες που τους δόθηκαν – να περιμένουν και να παραμείνουν σε κάλυψη. Οι άλλοι δύο αστυνομικοί ανέφεραν ότι ανταποκρίθηκαν στην κλήση για ενισχύσεις και περιέγραψαν τη σκηνή με την οποία βρέθηκαν αντιμέτωποι όταν κατέφθασαν στο χώρο – δηλ. ότι το πτώμα κειτόταν στο πεζοδρόμιο, το περιπολικό βρισκόταν στη διασταύρωση και οι δύο αστυνομικοί βρίσκονταν σε γειτονικό κτίριο, φανερά αναστατωμένοι. Μαρτυρικές καταθέσεις επίσης ελήφθησαν από την ιδιοκτήτρια του SEAT IBIZA, έναν περίοικο και τον ιατροδικαστή Η.Β., ο οποίος εκλήθη στο χώρο για να εξετάσει το πτώμα και στη συνέχεια διενήργησε τη νεκροψία-νεκροτομή. Σχετικά με το συμβάν κατέθεσαν επίσης οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. Τέλος, εκλήθη να καταθέσει πραγματογνώμονας βαλλιστικής, ο οποίος αναφέρθηκε στο πόρισμα της βλητικής έρευνας.

31. Με βάση τις παραπάνω γραπτές καταθέσεις και άλλα έγγραφα, συντάχθηκαν η από 27 Ιουλίου 2010 Έκθεση Πορίσματος Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης και η από 4 Μαρτίου 2011 Έκθεση Πορίσματος Συμπληρωθείσας Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης, με τις οποίες προτάθηκε να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο διότι οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί ενεργούσαν εντός του πλαισίου των καθηκόντων τους και βρίσκονταν σε νόμιμη άμυνα. Με την από 27 Ιουνίου 2011 απόφαση του Γενικού Αστυνομικού Διευθυντή Αττικής, η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο.

Δ. Η πρόσβαση του προσφεύγοντος στη δικογραφία

1. Αναφορικά με τα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης

32. Ο προσφεύγων, με την από 9 Φεβρουαρίου 2011 αναφορά του προς το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας (αναφερόμενος στην από 3 Ιουνίου 2010 έγκλησή του), ζήτησε τη λήψη αντιγράφων των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης, καθώς και την επ' αυτών άποψη της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών. Επίσης, ζήτησε αντίγραφα όλων των πειστηρίων και των μαρτυρικών καταθέσεων σχετικά με το συμβάν της 10ης Μαρτίου 2010, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφιών από το χώρο του συμβάντος, του πορίσματος της βλητικής έρευνας και της έκθεσης νεκροψίας-νεκροτομής, απαντήσεις για το πώς και πότε έγινε η ταυτοποίηση του θύματος, και γενικότερα οποιαδήποτε στοιχεία που θα μπορούσαν να αποδείξουν τι πραγματικά έγινε. Με το από 26 Απριλίου 2011 έγγραφό της, η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας (1ο Τμήμα Αντιμετώπισης Εσωτερικής

Τρομοκρατίας) απάντησε στον προσφεύγοντα ότι από την υπηρεσία της σχηματίστηκε ποινική δικογραφία για το θάνατο του γιου του και τη σύλληψη προσώπων ως μελών τρομοκρατικής οργάνωσης, η οποία υποβλήθηκε στις 12 Απριλίου 2010 στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, απ' όπου παραγγέλθηκε η διενέργεια κύριας ανάκρισης από τακτική ανακρίτρια. Ως εκ τούτου, το 1ο Τμήμα Αντιμετώπισης Εσωτερικής Τρομοκρατίας δεν είχε πλέον στη διάθεσή της τα αιτούμενα έγγραφα. Η Διεύθυνση Άμεσης Δράσης Αττικής, με την από 11 Μαΐου 2011 αναφορά της, διαβίβασε τη σχετική με την υπόθεση αλληλογραφία στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών. Επιπλέον, απάντησε στον προσφεύγοντα ότι τα σχετικά έγγραφα της δικογραφίας υποβλήθηκαν στον αρμόδιο εισαγγελέα που διενεργεί προκαταρκτική εξέταση κατόπιν της ως άνω έγκλησης του προσφεύγοντος. Τα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης διαβιβάστηκαν στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής.

33. Με την από 3 Μαΐου 2011 αναφορά του προς το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, ο προσφεύγων επανήλθε συμπληρωματικά, ζητώντας πρόσβαση στη δικογραφία και απαντήσεις στα ερωτήματα που είχε θέσει με την από 9 Φεβρουαρίου 2011 αναφορά του. Το 1ο Τμήμα Αντιμετώπισης Εσωτερικής Τρομοκρατίας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, με το από 15 Ιουνίου 2011 έγγραφό του, επανέλαβε την ίδια απάντηση (βλ. παραπάνω παρ. 32), ότι δηλ. τα σχετικά έγγραφα είχαν σταλεί στα αρμόδια όργανα.

34. Στις 9 Απριλίου 2012 ο προσφεύγων επανέλαβε την αίτηση χορήγησης αντιγράφων εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης, αυτή τη φορά προς τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής, η οποία τη διαβίβασε στη Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας στις 17 Απριλίου 2012. Στις 9 Ιουλίου 2012 η Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού ενημέρωσε τους αστυνομικούς Θ.Κ. και Α.Χ. σχετικά με το αίτημα του προσφεύγοντος. Όμως, οι δύο αστυνομικοί διατύπωσαν αντιρρήσεις για τη χορήγηση των παραπάνω εγγράφων στον προσφεύγοντα. Και οι δύο αστυνομικοί αρνήθηκαν να δώσουν τη συγκατάθεσή τους στο αίτημα, επιμένοντας – και χρησιμοποιώντας πανομοιότυπη φρασεολογία – ότι δεν συμφωνούσαν με την παράδοση οποιωνδήποτε εγγράφων στον προσφεύγοντα «σχετικά με την έρευνα για τις περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε χρήση του όπλου μου με αποτέλεσμα το θανάσιμο τραυματισμό του Λάμπρου Φούντα». Η Διεύθυνση

Αστυνομικού Προσωπικού του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας θεώρησε ότι ο προσφεύγων είχε έννομο συμφέρον να αποκτήσει πρόσβαση στα αιτούμενα έγγραφα ώστε να μπορέσει να τα χρησιμοποιήσει στο δικαστήριο, αλλά οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. κατέθεσαν αντιρρήσεις στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Στις 11 Αυγούστου 2012 η Διεύθυνση Αστυνομικού Προσωπικού διαβίβασε τη σχετική με την υπόθεση αλληλογραφία στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, καθόσον η χορήγηση των αιτουμένων αντιγράφων εγγράφων συνιστούσε επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, προκειμένου, κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 2472/1997, να παράσχει η Αρχή στην εν λόγω υπηρεσία την άδεια για τη χορήγηση ή όχι του συνόλου των αιτηθέντων αντιγράφων εγγράφων στον προσφεύγοντα. Στις 21 Αυγούστου 2012 ο προσφεύγων κατάθεσε αίτηση στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ζητώντας πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα.

35. Με την από 5 Αυγούστου 2016 απόφασή της, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ανέβαλε την κρίση της επί των αντιρρήσεων των ως άνω αστυνομικών για την κοινοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων και ζήτησε βεβαίωση για το αν ζητήθηκε και διαβιβάστηκε στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών ή Εφετών ο φάκελος της ένορκης διοικητικής εξέτασης και το πόρισμα αυτής. Με το από 26 Αυγούστου 2016 έγγραφό της, η αρμόδια υπηρεσία γνώρισε στην εν ως άνω Αρχή ότι αντίγραφο της πορισματικής έκθεσης της ένορκης διοικητικής εξέτασης υπεβλήθη στο 15ο Προανακριτικό Τμήμα του Πταισματοδικείου Αθηνών και επιπροσθέτως ότι δεν προέκυψε να έχει υποβληθεί σε οποιαδήποτε ανακριτική ή προανακριτική αρχή το σώμα της ένορκης διοικητικής εξέτασης.

36. Με την υπ' αριθ. 95/2016 από 10 Οκτωβρίου 2016 απόφασή της, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα απέρριψε τις αντιρρήσεις των εμπλεκόμενων αστυφυλάκων ως αβάσιμες και αποφάσισε τη χορήγηση των αντιγράφων των εγγράφων του φακέλου της ένορκης διοικητικής εξέτασης στον προσφεύγοντα προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει ενώπιον του Δικαστηρίου, αφού για τη διαβίβασή τους ενημερωθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος του προσφεύγοντος παρέλαβε αντίγραφα των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης στις 7 Νοεμβρίου 2016.

2. *Αναφορικά με την έκθεση νεκροψίας-νεκροτομής*

37. Στις 13 Ιουνίου 2012 ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών, ζητώντας πληροφορίες σχετικά με τη νεκροψία-νεκροτομή που διενεργήθηκε στο πτώμα του γιου του. Στις 3 Ιουλίου 2012 έλαβε απάντηση σύμφωνα με την οποία διενεργήθηκε νεκροψία-νεκροτομή σε πτώμα ανδρός που ταυτοποιήθηκε, μεταξύ 11 π.μ. και 1 μ.μ. την ημέρα του θανάτου. Στην εν λόγω απάντηση αναφέρεται ότι στο χώρο του νεκροτομείου το πρωί πριν από τη νεκροτομή ήταν παρόντες ο πατέρας και ο θείος του νεκρού. Τέλος, όσον αφορά τη βολίδα που αφαιρέθηκε από το πτώμα, αναφέρεται ότι αυτή παραδόθηκε στις αρμόδιες αρχές για να την αποστείλουν σε εξειδικευμένο εργαστήριο. Στις 3 Ιουλίου 2012 προσφεύγων κατέθεσε έγγραφο στην Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών ζητώντας διόρθωση του ισχυρισμού ότι ο ίδιος και ο θείος του νεκρού ήταν παρόντες στο νεκροτομείο το πρωί της ημέρας που πέθανε ο γιος του. Επανέλαβε το αίτημα στις 8 Αυγούστου, 17 Αυγούστου και 30 Αυγούστου 2012. Στο αίτημα αυτό δεν φαίνεται να έλαβε ποτέ απάντηση.

3. *Ως προς τα έγγραφα της προκαταρκτικής εξέτασης*

38. Στις 4 Οκτωβρίου 2010 ο προσφεύγων κατέθεσε στον ανακριτή που διεξήγε την ανάκριση σχετικά με την οργάνωση «Επαναστατικός Αγώνας» αίτηση χορήγησης όλων των εγγράφων της ανάκρισης που αφορούσαν το θάνατο του γιου του. Έλαβε προφορική απάντηση σύμφωνα με την οποία όλα αυτά τα έγγραφα θα διαβιβάζονταν στον αρμόδιο εισαγγελέα που θα χειριζόταν την έγκληση που είχε καταθέσει ο προσφεύγων.

39. Ο προσφεύγων ζήτησε για πρώτη φορά τα έγγραφα της προκαταρκτικής εξέτασης με υπόμνημα που κατέθεσε στις 14 Ιανουαρίου 2011 στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών (βλ. παραπάνω παρ. 24). Στο αίτημα αυτό δεν φαίνεται να δόθηκε απάντηση.

40. Μετά την έκδοση της υπ' αριθ. Α5/2012 διάταξης, με την οποία ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών απέρριψε την έγκληση του προσφεύγοντος και η οποία επιδόθηκε στον προσφεύγοντα στις 21 Φεβρουαρίου 2012, ο προσφεύγων κατέθεσε στις 28 Φεβρουαρίου 20102 αίτηση στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, με την οποία ζητούσε αντίγραφα των εγγράφων της προκαταρκτικής εξέτασης και ανέφερε σειρά ανακριτικών πράξεων ζητώντας να ενημερωθεί αν είχαν διενεργηθεί. Επίσης,

ζήτησε τα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης, το πόρισμα της βλητικής έρευνας και τις μαρτυρικές καταθέσεις, υποστηρίζοντας ότι όλο αυτό το υλικό είχε ληφθεί υπόψη από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών στην υπ' αριθ. Α5/2012 διάταξή του και ότι του ήταν απαραίτητο προκειμένου να μπορέσει να ασκήσει αποτελεσματικά προσφυγή κατά της ως άνω διάταξης δυνάμει του άρθρου 245 παρ. 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Υπάρχει χειρόγραφη και ενυπόγραφη επισημείωση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών με ημερομηνία 2 Μαρτίου 2012 σύμφωνα με την οποία η αίτηση του προσφεύγοντος για χορήγηση των παραπάνω εγγράφων έγινε δεκτή. Ο προσφεύγων, όμως, υποστηρίζει ότι δεν ενημερώθηκε ποτέ για την έκβαση της αίτησής του, στη δε προσφυγή του με ημερομηνία 7 Μαρτίου 2012 κατά της διάταξης με την οποία απορρίφθηκε η έγκλησή του παραπονήθηκε εκ νέου για την έλλειψη πρόσβασης στα έγγραφα και τις πληροφορίες σχετικά με το θάνατο του γιου του.

41. Μετά την έκδοση της υπ' αριθ. 551/2012 διάταξης του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του προσφεύγοντος, ο τελευταίος κατέθεσε στις 1 Απριλίου 2013 στην Εισαγγελία Εφετών αίτηση χορήγησης αντιγράφου της ως άνω διάταξης, η οποία έγινε δεκτή αυθημερόν.

Ε. Η εκκρεμής εθνική δίκη

42. Στις 24 Φεβρουαρίου 2015 ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, κατά του Ελληνικού Δημοσίου, αιτούμενος αποζημίωση «ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που δοκίμασα από τη δολοφονία του υιού μου Λ.Φ., αλλά και για την ηθική βλάβη που υπέστην από την μετ' αυτήν παράνομη συμπεριφορά των οργάνων του αντιδίκου, τα οποία απέκρυψαν και εξακολουθούν να αποκρύπτουν από εμένα όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με τη δολοφονία αυτή». Η εν λόγω αγωγή αρχικά προσδιορίστηκε για τις 25 Απριλίου 2018 και, μετά από αναβολή, για τη δικάσιμο της 24ης Οκτωβρίου 2018.

II. ΣΥΝΑΦΕΣ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

43. Τα συναφή άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας παρατίθενται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Τσαλικίδης κ.λπ. κατά Ελλάδος* (αριθ. 73974/14, παρ. 34, 16 Νοεμβρίου 2017). Επίσης συναφής είναι η παρακάτω διάταξη:

Άρθρο 243

Πότε και από ποιον ενεργείται προανάκριση

«1. Η προανάκριση ενεργείται από οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο μετά γραπτή παραγγελία του εισαγγελέα.

2. Αν από την καθυστέρηση απειλείται άμεσος κίνδυνος ή αν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα, όλοι οι κατά τα άρθρα 33 και 34 ανακριτικοί υπάλληλοι είναι υποχρεωμένοι να επιχειρούν όλες τις προανακριτικές πράξεις που είναι αναγκαίες για να βεβαιωθεί η πράξη και να ανακαλυφθεί ο δράστης, έστω και χωρίς προηγούμενη παραγγελία του εισαγγελέα. Στην περίπτωση αυτή ειδοποιούν τον εισαγγελέα με το ταχύτερο μέσο και του υποβάλλουν χωρίς χρονοτριβή τις εκθέσεις που συντάχθηκαν. Ο εισαγγελέας, αφού λάβει τις εκθέσεις, ενεργεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 43 κ.ε.»

Β. Ποινικός Κώδικας

44. Τα συναφή άρθρα του Ποινικού Κώδικα, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 22

Άμυνα

«1. Δεν είναι άδικη η πράξη που τελείται σε περίπτωση άμυνας.

2. Άμυνα είναι η αναγκαία προσβολή του επιτιθέμενου στην οποία προβαίνει το άτομο, για να υπερασπισθεί τον εαυτό του ή άλλον από άδικη και παρούσα επίθεση που στρέφεται εναντίον τους.

3. Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της βλάβης που απειλούσε, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις λοιπές περιστάσεις.»

Άρθρο 23

Υπέρβαση άμυνας

«Όποιος υπερβαίνει τα όρια της άμυνας τιμωρείται, αν η υπέρβαση έγινε με πρόθεση, με ποινή ελαττωμένη (άρθρο 83), και αν έγινε από αμέλεια, σύμφωνα με τις

διατάξεις τις σχετικές με αυτήν. Μένει ατιμώρητος και δεν του καταλογίζεται η υπέρβαση, αν ενέργησε μ' αυτόν τον τρόπο εξαιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση.»

Άρθρο 27

Δόλος

«1. Με δόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά το νόμο απαρτίζουν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης. Επίσης όποιος γνωρίζει ότι από την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται.

2. Όπου ο νόμος απαιτεί να έχει τελεστεί η πράξη εν γνώσει ορισμένου περιστατικού, δεν αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος. Και όπου ο νόμος απαιτεί η πράξη να έχει τελεστεί με σκοπό την πρόκληση ορισμένου αποτελέσματος απαιτείται ο δράστης να έχει επιδιώξει να προκαλέσει αυτό το αποτέλεσμα.»

Άρθρο 299

Ανθρωποκτονία με πρόθεση

«1. Όποιος με πρόθεση σκότωσε άλλον τιμωρείται με την ποινή του θανάτου ή με ισόβια κάθειρξη.

2. Αν η πράξη αποφασίστηκε και εκτελέστηκε σε βρασμό ψυχικής ορμής, επιβάλλεται η ποινή της πρόσκαιρης κάθειρξης».

Γ. Ν. 3169/2003 «Οπλοφορία, χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, εκπαίδευσή τους σε αυτά και άλλες διατάξεις»

45. Οι συναφείς διατάξεις του ν. 3169/2003 «Οπλοφορία, χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικούς, εκπαίδευσή τους σε αυτά και άλλες διατάξεις», όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 1

Έννοια όρων

«Στον παρόντα νόμο οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής σημασία:

...

δ. Χρήση πυροβόλου όπλου είναι η κατά τον προορισμό του ενεργοποίηση του όπλου και η εκτόξευση βλήματος (πυροβολισμός). Ο πυροβολισμός, ανάλογα με το στόχο της βολής, κλιμακώνεται σε:

- (1) εκφοβιστικό, όταν δεν στοχεύεται η πλήξη οποιουδήποτε στόχου,
- (2) κατά πραγμάτων, όταν στοχεύεται η πλήξη πραγμάτων,
- (3) ακινητοποίησης, όταν στοχεύεται η πλήξη μη ζωτικών σημείων του σώματος ανθρώπου και ιδίως των κάτω άκρων αυτού και
- (4) εξουδετέρωσης, όταν στοχεύεται η πλήξη ανθρώπου και πιθανολογείται ακόμη και ο θάνατός του.

ε. Ένοπλη επίθεση υπάρχει όταν ο επιτιθέμενος χρησιμοποιεί όπλο του άρθρου 1 του ν. 2168/1993 εναντίον προσώπου ή απειλεί άλλον με άμεση χρήση του. Ως ένοπλη επίθεση θεωρείται και η απειλή με πειστική απομίμηση όπλου ή με ανενεργό όπλο.»

Άρθρο 3

Χρήση πυροβόλου όπλου και αρχές που τη διέπουν

«1. Ο αστυνομικός επιτρέπεται κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του να προτάσσει το πυροβόλο όπλο, εφόσον συντρέχει κίνδυνος ένοπλης επίθεσης σε βάρος αυτού ή τρίτου.

2. Ο αστυνομικός επιτρέπεται να κάνει χρήση πυροβόλου όπλου, εφόσον αυτό απαιτείται για την εκπλήρωση του καθήκοντός του και συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Έχουν εξαντληθεί όλα τα ηπιότερα του πυροβολισμού μέσα, εκτός αν αυτά δεν είναι διαθέσιμα ή πρόσφορα στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ηπιότερα μέσα είναι ιδίως παραινήσεις, προτροπές, χρήση εμποδίων, σωματικής βίας, αστυνομικής ράβδου, επιτρεπτών χημικών ουσιών ή άλλων ειδικών μέσων, προειδοποίηση για χρήση πυροβόλου όπλου και απειλή με πυροβόλο όπλο.

β. Έχει δηλώσει την ιδιότητά του και έχει απευθύνει σαφή και κατανοητή προειδοποίηση για την επικείμενη χρήση πυροβόλου όπλου, παρέχοντας επαρκή χρόνο ανταπόκρισης, εκτός αν αυτό είναι μάταιο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ή επιτείνει τον κίνδυνο θανάτου ή σωματικής βλάβης.

γ. Η χρήση πυροβόλου όπλου δεν συνιστά υπερβολικό μέτρο σε σχέση με το είδος της απειλούμενης βλάβης και την επικινδυνότητα της απειλής.

3. Όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλεται η ηπιότερη χρήση του πυροβόλου όπλου, εκτός αν αυτό είναι μάταιο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες ή επιτείνει τον κίνδυνο θανάτου ή σωματικής βλάβης. Ως

ηπιότερη χρήση πυροβόλου όπλου νοείται η κατά το εδάφιο δ' του άρθρου 1 κλιμάκωση της χρήσης του με τη μικρότερη δυνατή και αναγκαία προσβολή.

4. Ο εκφοβιστικός πυροβολισμός ή ο πυροβολισμός κατά πραγμάτων επιτρέπεται, ιδίως σε περιπτώσεις κινδύνου από ζώο ή προειδοποίησης για πυροβολισμό εναντίον ανθρώπου, εφόσον έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να μην πληγεί άνθρωπος από αστοχία ή εξοστρακισμό του βλήματος. Πυροβολισμός κατά οχήματος, που ενέχει κίνδυνο τραυματισμού επιβαίνοντος προσώπου, επιτρέπεται μόνο υπό τις προϋποθέσεις της επόμενης παραγράφου...

6. Ο πυροβολισμός εξουδετέρωσης επιτρέπεται, αν αυτό απαιτείται:

α. για την απόκρουση επίθεσης ενωμένης με επικείμενο κίνδυνο θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης ανθρώπου,

β. για τη διάσωση ομήρων, για τους οποίους απειλείται κίνδυνος θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης.

7. Πυροβολισμός ακινητοποίησης ή εξουδετέρωσης απαγορεύεται:

...

δ. εναντίον προσώπου που τρέπεται σε φυγή, όταν καλείται να υποστεί νόμιμο έλεγχο...

...

10. Κάθε περίπτωση χρήσης όπλων από αστυνομικό αναφέρεται αμέσως στην αρμόδια αστυνομική Υπηρεσία και Δικαστική Αρχή».

Δ. Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα

46. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΥΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΣΚΕΛΟΣ

47. Ο προσφεύγων παραπονείται βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης ότι οι εθνικές αρχές δεν διεξήγαγαν αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τις περιστάσεις του θανάτου του γιου του. Το άρθρο της Σύμβασης προβλέπει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν προστατεύεται υπό του νόμου. Εις ουδένα δύναται να επιβληθή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή εις εκτέλεσιν θανατικής ποινής εκδιδομένης υπό δικαστηρίου εν περιπτώσει αδικήματος τιμωρουμένου υπό του νόμου δια της ποινής ταύτης.

2. Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου, εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας καταστάσης απολύτως αναγκαίας:

- α. δια την υπεράσπισιν οιοδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας,
- β. δια την πραγματοποίησιν νομίμου συλλήψεως ή προς παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου,
- γ. δια την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας.»

A. Επί του παραδεκτού*1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων*

48. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ένδικων μέσων, καθώς ο προσφεύγων κατέθεσε αγωγή αποζημίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, κατά του Ελληνικού Δημοσίου, αιτούμενος την καταβολή σε αυτόν ποσού 49.990 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που δοκίμασε από το θάνατο του γιου του και για την ηθική βλάβη που υπέστη από τη συμπεριφορά των κρατικών οργάνων, τα οποία απέκρυσαν από αυτόν όλα τα σχετικά στοιχεία. Η αγωγή του προσφεύγοντος καλύπτει τα ίδια ζητήματα με την προσφυγή του στο Δικαστήριο και εκκρεμεί ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων. Εάν τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν ότι τα κρατικά όργανα παρανόμησαν, θα επιδικάσουν αποζημίωση στον προσφεύγοντα. Επομένως, η προσφυγή του πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων σύμφωνα με το άρθρο 35 της Σύμβασης.

49. Ο προσφεύγων αμφισβητεί τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι το αντικείμενο της αγωγής αποζημίωσης που κατέθεσε διαφέρει από το παράπονο που υπέβαλε στο Δικαστήριο. Η μεν αγωγή αφορά την ψυχική οδύνη που δοκίμασε από το θάνατο του γιου του και την ηθική βλάβη που υπέστη από τη συμπεριφορά των κρατικών οργάνων, τα οποία απέκρυψαν από αυτόν όλα τα σχετικά στοιχεία, η δε προσφυγή στο Δικαστήριο αφορά την αναποτελεσματικότητα της έρευνας που διεξήγαγαν οι αρχές σχετικά με το θάνατο του γιου του.

2. *Η εκτίμηση του Δικαστηρίου*

50. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι ο κανόνας της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων επιτάσσει την εξάντληση των ένδικων μέσων που είναι σχετικά με τα παράπονα του προσφεύγοντος και συγχρόνως είναι διαθέσιμα και επαρκή. Η ύπαρξη τέτοιων ένδικων μέσων πρέπει να είναι αρκούντως βέβαιη όχι μόνο στη θεωρία, αλλά και στην πράξη, καθώς, εάν αυτό δεν συμβαίνει, τότε δεν υφίσταται η προϋπόθεση της προσβασιμότητας και της αποτελεσματικότητας (βλ. *Akdivar κ.λπ. κατά Τουρκίας*, 16 Σεπτεμβρίου 1996, παρ. 66, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, και *Vučković κ.λπ. κατά Σερβίας* (προδικαστική ένσταση) [GC], αριθ. 17153/11 και άλλες 29, παρ. 71, 25 Μαρτίου 2014). Για να είναι αποτελεσματικό, ένα ένδικο μέσο θα πρέπει να είναι ικανό να επιλύσει άμεσα την επίμαχη κατάσταση και πρέπει να προσφέρει εύλογες προοπτικές επιτυχίας (βλ. *Balogh κατά Ουγγαρίας*, αριθ. 47940/99, παρ. 30, 20 Ιουλίου 2004, και *Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, παρ. 46, ECHR 2006-II).

51. Αντιθέτως, δεν υπάρχει καμία υποχρέωση προσφυγής σε ένδικα μέσα τα οποία είναι ανεπαρκή ή αναποτελεσματικά (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Akdivar κ.λπ. κατά Τουρκίας*, παρ. 67, και *Vučković κ.λπ. κατά Σερβίας*, παρ. 73). Ωστόσο, η ύπαρξη μόνον αμφιβολιών για την προοπτική επιτυχίας ενός συγκεκριμένου ένδικου μέσου που δεν είναι προδήλως αλυσιτελές δεν αποτελεί επαρκή λόγο μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Akdivar κ.λπ. κατά Τουρκίας*, παρ. 71, *Scoppola κατά Ιταλίας* (no. 2) [GC], αριθ. 10249/03, παρ. 70, 17 Σεπτεμβρίου 2009, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Vučković κ.λπ. κατά Σερβίας*, παρ. 74).

52. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η ελληνική έννομη τάξη κατ' αρχήν προσφέρει στα θύματα παράνομων και εγκληματικών πράξεων που αποδίδονται στο Κράτος ή τα όργανά του δύο οδούς προσφυγής, που συνίστανται σε αστικά και ποινικά ένδικα μέσα. Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι ο γιος του προσφεύγοντος έχασε τη ζωή του λόγω της χρήσης βίας από κρατικά όργανα. Με δεδομένες τις περιστάσεις αυτές, το Κράτος ήταν υποχρεωμένο να κινήσει και να διεξαγάγει έρευνα που πληροί τις διαδικαστικές απαιτήσεις του άρθρου 2. Αστική διαδικασία κινηθείσα με πρωτοβουλία των συγγενών του θύματος δεν ικανοποιεί την υποχρέωση του Κράτους εν προκειμένω (βλ., *mutatis mutandis*, *Paul και Audrey Edwards κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 46477/99, παρ. 74, ECHR 2002-II). Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη κρίνει ότι η πληρωμή αποζημίωσης δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη διαδικαστική υποχρέωση του Κράτους βάσει του άρθρου 2 να διεξαγάγει εξονυχιστική, επίσημη, αποτελεσματική και ταχεία έρευνα σε περίπτωση θανάτου λόγω χρήσης βίας. Το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει ότι μια αγωγή αποζημίωσης, είτε για ικανοποίηση για ηθική βλάβη λόγω θανάτου είτε για την επανόρθωση παραβίασης επίσημης υποχρέωσης στο πλαίσιο της σχετικής έρευνας, αδυνατεί, χωρίς το ευεργέτημα του πορίσματος της ποινικής έρευνας, να οδηγήσει στην εξακρίβωση της ταυτότητας των δραστών, πόσον μάλλον στον καταλογισμό ευθυνών σ' αυτούς (βλ. *Milić κ.λπ. κατά Κροατίας*, αριθ. 38766/15, παρ. 29, 25 Ιανουαρίου 2018, και *Jelić κατά Κροατίας*, αριθ. 57856/11, παρ. 64, 12 Ιουνίου 2014). Ως εκ τούτου, απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης.

53. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το παράπονο αυτό δεν είναι προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3(α) της Σύμβασης. Επιπλέον, παρατηρεί ότι δεν είναι απαράδεκτο για κάποιον άλλο λόγο. Συνεπώς, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό.

B. Επί της ουσίας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

(α) Τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος

54. Ο προσφεύγων παραπονείται σχετικά με την έρευνα που διεξήχθη για το θάνατο του γιου του, υποστηρίζοντας ότι δεν υπήρξε ούτε ταχεία ούτε αποτελεσματική, ενώ ο ίδιος δεν μπόρεσε ως πλησιέστερος συγγενής να συμμετάσχει επαρκώς στην έρευνα.

55. Όσον αφορά την ταχύτητα της έρευνας, υποστηρίζει ότι επί μήνες (έως ότου κατέθεσε την έγκλησή του στις 30 Ιουνίου 2010) δεν διεξήχθη καμία έρευνα. Επιπλέον, ακόμα και όταν κατέθεσε την έγκλησή του, δεν διενεργήθηκε καμία ανακριτική πράξη για τουλάχιστον έξι μήνες, παράλειψη την οποία τόνισε σε διάφορα αιτήματα και υπομνήματα που απηύθυνε σε όλα τα αρμόδια όργανα (βλ. παραπάνω παρ. 22 σχετικά με τα αιτήματα που κατέθεσε ο προσφεύγων στις 30 Ιουλίου και τις 13 Δεκεμβρίου 2010).

56. Όσον αφορά το αν η έρευνα υπήρξε επαρκής, ο προσφεύγων παραπονείται για το γεγονός ότι δεν έγινε αναπαράσταση του συμβάντος. Υποστηρίζει ότι η αναπαράσταση θα είχε αποσαφηνίσει την τροχιά των βολίδων, καθώς και τον τόπο όπου έλαβαν θέσεις κάλυψης οι αστυνομικοί μετά το συμβάν.

57. Υπήρχαν επίσης αντιφάσεις σχετικά με τον αριθμό των βολίδων που φέρονται να πυροδοτήθηκαν και τον αριθμό των φυσιγγίων που έλειπαν από τα όπλα των αστυνομικών. Και από τα δύο όπλα που χρησιμοποίησαν οι αστυνομικοί έλειπαν τρεις βολίδες. Όμως, σύμφωνα με τη διάταξη υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, από τα όπλα των αστυνομικών πυροδοτήθηκαν συνολικά τέσσερις βολίδες, αν και σε κάποιο σημείο ο εισαγγελέας δέχθηκε ότι και οι δύο αστυνομικοί πυροβόλησαν μία φορά στον αέρα και, επιπλέον, ο αστυνομικός Θ.Κ. πυροβόλησε άλλες τρεις φορές προς την κατεύθυνση του SEAT IBIZA. Εάν είχε συμβεί αυτό, θα έπρεπε να λείπουν τέσσερις βολίδες από το όπλο του και πέντε συνολικά και από τα δύο όπλα. Ο προσφεύγων επισήμανε όλες αυτές τις αντιφάσεις στην προσφυγή του κατά της ως άνω διάταξης, χωρίς όμως να λάβει απάντηση.

58. Ο προσφεύγων επίσης ισχυρίζεται ότι δεν δόθηκε επαρκής εξήγηση στο γιατί ο γιος του πυροβολήθηκε στην πλάτη και πώς το σώμα του βρέθηκε στο ύψος της οδού Κουντουριώτου 52 εάν είχε πυροβοληθεί στο ύψος της οδού Κουντουριώτου 48 – δηλ. 45 μέτρα πιο πέρα – και ο θάνατός του ήταν ακαριαίος, όπως βεβαιώνει ο ιατροδικαστής που διενήργησε τη νεκροψία-νεκροτομή. Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, αυτό σημαίνει ότι, ενώ ο γιος του δεν μπορεί να ήταν ακόμα νεκρός, οι παρόντες στο χώρο του συμβάντος δεν του πρόσφεραν ιατρική βοήθεια. Αναφέρθηκε στις κηλίδες αίματος που βρέθηκαν μεταξύ των δύο διευθύνσεων και υποστήριξε ότι ένας άνθρωπος τόσο βαριά τραυματισμένος δεν θα μπορούσε να μεταφέρει περίστροφο

ZASTAVA σε τόση απόσταση, συνεπώς το όπλο πρέπει να τοποθετήθηκε δίπλα του από άλλους. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι βρέθηκε δίπλα του δεν σημαίνει απαραίτητα ότι του ανήκε. Επιπλέον, αμφισβητεί ότι το σύστημα ενδοεπικοινωνίας βρέθηκε στο αυτί του γιου του γιατί δεν είναι λογικό να έμεινε αυτό στη θέση του όταν ο γιος του κατέρρευσε στο πεζοδρόμιο. Τέλος, αμφισβητεί ότι ο γιος του φορούσε γάντια. Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, το γεγονός ότι στην έκθεση παράδοσης-παραλαβής των ρούχων του γιου του από το νεκροτομείο στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής δεν αναφέρονται γάντια (βλ. παραπάνω παρ. 14) σημαίνει ότι ο γιος του δεν φορούσε γάντια και, δεδομένου ότι στο όπλο δεν βρέθηκαν δακτυλικά αποτυπώματα, δεν ήταν αυτός που χρησιμοποίησε το περιστροφικό ZASTAVA.

59. Ο προσφεύγων επισημαίνει ότι ο θάνατος του γιου μπορεί να προκλήθηκε από το όπλο του Α.Χ. και όχι του Θ.Κ. Βασίζει τον ισχυρισμό του στις αντιρρήσεις που κατέθεσε ο Α.Χ. σχετικά με την παράδοση των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης που τον αφορούσαν (βλ. παραπάνω παρ. 34).

60. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η όλη έρευνα διεξήχθη σε ατμόσφαιρα μυστικότητας και ότι ο ίδιος δεν συμμετείχε επαρκώς σε αυτήν. Πρώτον, τα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης του δόθηκαν μόλις το 2016 – δηλ. τέσσερα χρόνια αφότου ζήτησε πρόσβαση σε αυτά και αφού πρώτα κατέθεσε σειρά αιτημάτων σε διάφορες αρχές. Δεύτερον, δεν του δόθηκε πρόσβαση στα έγγραφα της προκαταρκτικής εξέτασης που διεξήχθη μετά την κατάθεση της έγκλησής του. Απέρριψε τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης ότι το αίτημά του έγινε δεκτό (ως απόδειξη η Κυβέρνηση επικαλείται την από 2 Μαρτίου 2012 επισημείωση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών επί της αίτησης του προσφεύγοντος). Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι ούτε ο ίδιος ούτε ο πληρεξούσιος δικηγόρος του ενημερώθηκαν σχετικά με την έκβαση του αιτήματός τους και ότι αυτό προκύπτει σαφώς από το περιεχόμενο της προσφυγής του κατά της διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, στην οποία παραπονέιτο εκτενώς ότι δεν ήταν σε θέση να αντικρούσει πλήρως τα συμπεράσματα του εισαγγελέα ενόψει του γεγονότος ότι δεν του είχε δοθεί πρόσβαση στη δικογραφία. Επιπλέον, ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών απέρριψε, με την υπ' αριθ. 551/2012 διάταξη, την προσφυγή του προσφεύγοντος χωρίς να αντικρούσει το παράπονο του προσφεύγοντος για έλλειψη πρόσβασης στη δικογραφία επικαλούμενος την

υποτιθέμενη αποδοχή του αιτήματος του, για την οποία ο προσφεύγων ενημερώθηκε όταν έλαβε τις παρατηρήσεις της Κυβέρνησης στην παρούσα υπόθεση.

61. Ο προσφεύγων επίσης παραπονείται σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες διενεργήθηκε η νεκροψία-νεκροτομή στο πτώμα του γιου του. Πρώτον, αρνείται ότι ήταν παρών στο νεκροτομείο το πρωί πριν από τη διενέργεια της νεκροψίας-νεκροτομής. Δεύτερον, τονίζει ότι από τη δικογραφία δεν προκύπτει με σαφήνεια πότε έγινε η ταυτοποίηση του πτώματος του γιου του. Τέλος, παραπονείται ότι δεν του ζητήθηκε να παραστεί στην νεκροψία-νεκροτομή ή να διορίσει πραγματογνώμονα εφόσον το επιθυμούσε.

62. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι έθεσε όλα αυτά τα ζητήματα ενώπιον των εθνικών αρχών με τα υπομνήματα και την προσφυγή του κατά της διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, αλλά δεν έλαβε ποτέ καμία απάντηση σε οποιοδήποτε από τα σχόλιά του για τις προβαλλόμενες παραλείψεις ή τις εναλλακτικές θεωρίες που είχε παρουσιάσει σχετικά με το ιστορικό του συμβάντος, όπως ότι ο γιος του μπορεί να απήχθη από την οικία του, να οδηγήθηκε στο χώρο του συμβάντος παραπλανημένος από άτομα που γνώριζε, ή απλά να είχε την ατυχία να είναι περαστικός.

(β) Τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης

63. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι υπήρξε πλήρης διερεύνηση των περιστάσεων του θανάτου του γιου του προσφεύγοντος, τόσο σε πειθαρχικό όσο και σε ποινικό επίπεδο. Όσον αφορά την έννομη διοικητική εξέταση, αυτή διεξήχθη σύμφωνα με τις αρχές του ποινικού δικαίου. Η ποινική έρευνα διεξήχθη από δικαστικά όργανα και συγκεκριμένα από εισαγγελείς, ήτοι μια ανεξάρτητη αρχή. Η εθνική νομοθεσία προβλέπει ότι οι εισαγγελείς διαθέτουν την εξουσία να διερευνήσουν την υπόθεση πλήρως και να εκκινήσουν την ποινική δίωξη εφόσον κρίνουν ότι υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ώστε να αποδώσουν κατηγορίες στα εμπλεκόμενα πρόσωπα.

64. Στην παρούσα υπόθεση, τόσο ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών όσο και ο εισαγγελέας εφετών εκτίμησαν ελεύθερα τις αποδείξεις που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της έννομης διοικητικής εξέτασης, και επίσης αξιολόγησαν όλο το αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων των μαρτύρων που υπέδειξε ο προσφεύγων. Η δικογραφία έφθασε να

περιλαμβάνει 493 σελίδες. Βάσει του συνόλου του συλλεγέντος αποδεικτικού υλικού, οι δύο δικαστικοί λειτουργοί έκριναν ότι ο Θ.Κ. έδρασε στο πλαίσιο του υπηρεσιακού του καθήκοντος και βρισκόταν σε κατάσταση άμυνας, χωρίς να στοιχειοθετείται υπέρβαση αυτής. Οι διατάξεις του εισαγγελέα πλημμελειοδικών και του εισαγγελέα εφετών (με τις οποίες έκλεισε η ποινική έρευνα και απορρίφθηκε η έγκληση του προσφεύγοντος) περιείχαν πλήρη και εμπεριστατωμένη αιτιολογία και ερμήνευσαν τη εθνική νομοθεσία υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου, κρίνοντας ότι δεν στοιχειοθετούνται επαρκείς ενδείξεις για την άσκηση ποινικής δίωξης. Η εθνική νομοθεσία περί οπλοχρησίας των αστυνομικών οργάνων βρίσκεται σε πλήρη συμμόρφωση προς τις αρχές της αναλογικότητας, αναγκαιότητας και νομιμότητας, επιτυγχάνοντας δίκαιη ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συμφερόντων που διακυβεύονται. Η Κυβέρνηση δεν επιθυμεί να σχολιάσει την εκδοχή του προσφεύγοντος σχετικά με το συμβάν και τις αντιφάσεις που αυτός επισήμανε στη δικογραφία, ισχυριζόμενη ότι κάτι τέτοιο θα παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

65. Επιπλέον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ο προσφεύγων είχε αδιάλειπτη επικοινωνία με τις εθνικές αρχές, καταθέτοντας αιτήματα, υποβάλλοντας υπομνήματα και ζητώντας πληροφορίες από τις διάφορες αρμόδιες αρχές. Του παρασχέθηκε πρόσβαση στην ποινική δικογραφία (καθώς και εν τέλει στον φάκελο της πειθαρχικής έρευνας), αφού δόθηκε άδεια από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ώστε να διασφαλιστεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία η προστασία των προσωπικών δεδομένων των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Με αυτά τα δεδομένα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το θάνατο του γιου του προσφεύγοντος υπήρξε αποτελεσματική και σε απόλυτη συμμόρφωση προς τις διαδικαστικές απαιτήσεις του άρθρου 2 της Σύμβασης.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

(α) Γενικές αρχές

66. Η γενική νομική απαγόρευση της αυθαίρετης αφαίρεσης ζωής από τα κρατικά όργανα είναι στην πράξη αναποτελεσματική εάν δεν υπάρχει διαδικασία ελέγχου της νομιμότητας της άσκησης θανατηφόρου βίας από τις κρατικές αρχές. Σε συνδυασμό με τη γενική υποχρέωση των Συμβαλλομένων Κρατών δυνάμει του άρθρου 1 της

Σύμβασης να «αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα, τα καθοριζόμενα εις το πρώτον μέρος της παρούσης Συμβάσεως δικαιώματα και ελευθερίας», η υποχρέωση προστασίας του δικαιώματος στη ζωή που προβλέπει η διάταξη αυτή απαιτεί έμμεσα τη διεξαγωγή κάποιας μορφής αποτελεσματικής επίσημης έρευνας όταν η αφαίρεση της ζωής είναι αποτέλεσμα της προσφυγής στη βία, μεταξύ άλλων από κρατικά όργανα (βλ. *Armani Da Silva κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 5878/08, παρ. 230, 30 Μαρτίου 2016). Ως εκ τούτου, το Κράτος οφείλει να διασφαλίζει, με κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή του, την κατάλληλη – δικαστική ή άλλη – αντίδραση, ώστε το νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που προστατεύει το δικαίωμα στη ζωή να εφαρμόζεται ορθά και οι παραβιάσεις να καταστέλλονται και να τιμωρούνται (βλ. *Zavoloka κατά Λετονίας*, αριθ. 58447/00, παρ. 34, 7 Ιουλίου 2009, και *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 23458/02, παρ. 298, ECHR 2011 (αποσπάσματα)).

67. Προκειμένου η έρευνα σχετικά με μια καταγγελία για παράνομη αφαίρεση ζωής από κρατικά όργανα να είναι αποτελεσματική, είναι γενικώς αναγκαίο τα πρόσωπα που την διεξάγουν να είναι ανεξάρτητα από αυτά που εμπλέκονται στο συμβάν (βλ. π.χ. *Oğur κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 21594/93, παρ. 91-92, ECHR 1999-III, την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 300, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 24014/05, παρ. 177, 14 Απριλίου 2015). Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει τα όργανα αυτά να είναι ανεξάρτητα όχι μόνον ιεραρχικά και θεσμικά, αλλά και στην πράξη (βλ. π.χ. *Güleç κατά Τουρκίας*, 27 Ιουλίου 1998, παρ. 81-82, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV, και τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 300, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 177). Αυτό που διακυβεύεται εν προκειμένω είναι κάτι πολύ σημαντικό, η εμπιστοσύνη των πολιτών στο κρατικό μονοπώλιο της χρήσης βίας (βλ. *Hugh Jordan κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 24746/94, παρ. 106, 4 Μαΐου 2001, *Ramsahai κ.λπ. κατά Ολλανδίας* [GC], αριθ. 52391/99, παρ. 325, ECHR 2007-II, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*).

68. Προκειμένου να είναι «αποτελεσματική», όπως αυτός ο όρος νοείται στο πλαίσιο του άρθρου 2 της Σύμβασης, η έρευνα πρέπει κατ' αρχάς να είναι επαρκής (βλ.

τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Ramsahai* κ.λπ. κατά *Ολλανδίας*, παρ. 324, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 172). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να μπορεί να οδηγήσει στην εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, σε συμπέρασμα σχετικά με την αναγκαιότητα της χρήσης βίας με δεδομένες τις περιστάσεις της υπόθεσης και στην ταυτοποίηση και – εφόσον χρειάζεται – στον κολασμό των υπαιτίων (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 301, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 172). Δεν πρόκειται για υποχρέωση αποτελέσματος, αλλά για υποχρέωση συμπεριφοράς (βλ. *Nachova* κ.λπ. κατά *Βουλγαρίας* [GC], αριθ. 43577/98 και 43579/98, παρ. 160, ECHR 2005-VII, *Jaloud κατά Ολλανδίας* [GC], αριθ. 47708/08, παρ. 186, ECHR 2014, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 173). Οι αρχές οφείλουν να αξιοποιούν τα εύλογα μέσα που διαθέτουν ώστε να εξασφαλίσουν το αποδεικτικό υλικό σχετικά με το συμβάν, συμπεριλαμβανομένων καταθέσεων των αυτοπτών μαρτύρων, ιατροδικαστικών πορισμάτων και, όπου απαιτείται, νεκροψιών-νεκροτομών που παρέχουν πλήρη και ακριβή καταγραφή των τραυμάτων και αντικειμενική ανάλυση των κλινικών ευρημάτων, μεταξύ των οποίων της αιτίας του θανάτου. (Όσον αφορά τις νεκροψίες-νεκροτομές, βλ. π.χ. *Salman κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 21986/93, παρ. 106, ECHR 2000-VII, όσον αφορά το θέμα των μαρτύρων, βλ. π.χ. *Tanrikulu κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 23763/94, παρ. 109, ECHR 1999-IV, και όσον αφορά τα ιατροδικαστικές εξετάσεις, βλ. π.χ. *Gül κατά Τουρκίας*, αριθ. 22676/93, παρ. 89, 14 Δεκεμβρίου 2000.) Επιπλέον, σε περίπτωση άσκησης βίας από κρατικά όργανα, η έρευνα επιβάλλεται να είναι αποτελεσματική υπό την έννοια ότι πρέπει να μπορεί να οδηγήσει σε συμπέρασμα σχετικά με την αναγκαιότητα της χρήσης βίας με δεδομένες τις περιστάσεις της υπόθεσης (βλ. π.χ. *Kaya κατά Τουρκίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, παρ. 87, *Reports* 1998-I). Κάθε ανεπάρκεια της έρευνας που αποδυναμώνει την ικανότητά της να οδηγήσει στη διαπίστωση της αιτίας του θανάτου υπονομεύει την εκπλήρωση αυτού του κριτηρίου (βλ. *Anşar κατά Τουρκίας*, αριθ. 25657/94, παρ. 393-395, ECHR 2001-VII (αποσπάσματα), και τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 301, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 174).

69. Ειδικότερα, τα συμπεράσματα της έρευνας πρέπει να βασίζονται σε εμπειριστατωμένη, αντικειμενική και αμερόληπτη ανάλυση όλων των σχετικών στοιχείων. Εάν η έρευνα δεν ακολουθήσει μια προφανή κατεύθυνση, αυτό υπονομεύει σε αποφασιστικό βαθμό την ικανότητά της να διαλευκάνει τις περιστάσεις του συμβάντος και να ταυτοποιήσει τους υπαιτίους (βλ. *Kolevi κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 1108/02, παρ. 201, 5 Νοεμβρίου 2009, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 175). Εντούτοις, η φύση και ο βαθμός του ελέγχου που ικανοποιούν το ελάχιστο όριο αποτελεσματικότητας της έρευνας εξαρτώνται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης. Η φύση και ο βαθμός του ελέγχου πρέπει να αξιολογούνται βάσει όλων των σχετικών πραγματικών περιστατικών και λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών διαστάσεων του έργου της έρευνας (βλ. *Velcea και Mazăre κατά Ρουμανίας*, αριθ. 64301/01, παρ. 105, 1 Δεκεμβρίου 2009, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 175). Σε περίπτωση που υπήρξε αφαίρεση ζωής από κρατικό όργανο υπό ύποπτες συνθήκες, οι αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να ασκούν ιδιαίτερα αυστηρό έλεγχο στο πλαίσιο της έρευνας που ακολουθεί (βλ. *Enukidze και Girgvliani κατά Γεωργίας*, αριθ. 25091/07, παρ. 277, 26 Απριλίου 2011).

70. Επιπλέον, οι συγγενείς του θύματος πρέπει να έχουν πρόσβαση στην έρευνα στο βαθμό που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση των έννομων συμφερόντων τους. Επιβάλλεται επίσης να υπάρχει επαρκής δημόσιος έλεγχος της έρευνας, ο βαθμός του οποίου ποικίλλει ανάλογα με την περίπτωση (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Hugh Jordan κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, παρ. 109, *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 303, και *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 179). Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει κρίνει, βάσει του άρθρου 8 της Σύμβασης, ότι όταν για το θάνατο ενός προσώπου είναι ενήμερες οι κρατικές αρχές αλλά όχι οι συγγενείς του θύματος, οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται τουλάχιστον να προβούν σε εύλογες ενέργειες για να εξασφαλίσουν την ενημέρωση των επιζώντων μελών της οικογένειας (βλ. *Lozonγγε κατά Ρωσίας*, αριθ. 4587/09, παρ. 38, 24 Απριλίου 2018).

71. Ωστόσο, η γνωστοποίηση ή δημοσίευση εκθέσεων των αστυνομικών αρχών και ανακριτικού υλικού ενδέχεται να εμπεριέχει ευαίσθητα θέματα, με πιθανώς επιζήμιες επιπτώσεις σε πρόσωπα ή άλλες έρευνες. Ως εκ τούτου, τέτοια γνωστοποίηση ή

δημοσίευση δεν μπορεί να θεωρείται ότι συνιστά αυτόματη απαίτηση του άρθρου 2. Συνεπώς, η απαιτούμενη πρόσβαση του κοινού ή των συγγενών του θύματος μπορεί να προβλέπεται σε άλλα στάδια της διαδικασίας (βλ., μεταξύ άλλων, *McKerr κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 28883/95, παρ. 129, ECHR 2001-III, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 304). Επιπλέον, το άρθρο 2 δεν υποχρεώνει τις αρχές που διεξάγουν την έρευνα να ικανοποιούν κάθε αίτημα για συγκεκριμένη ανακριτική πράξη που υποβάλλει συγγενής στο πλαίσιο της έρευνας (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Ramsahai κ.λπ. κατά Ολλανδίας*, παρ. 348).

72. Σε αυτό το πλαίσιο, απαιτείται ταχύτητα και εύλογη σπουδή κατά τη διεξαγωγή της έρευνας (βλ. *Yasa κατά Τουρκίας*, 2 Σεπτεμβρίου 1998, παρ. 102-104, *Reports* 1998-VI, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Kaya κατά Τουρκίας*, παρ. 106-107). Είναι αυτονόητο ότι ενδέχεται να υπάρχουν εμπόδια ή δυσκολίες που καθυστερούν την πρόοδο της έρευνας. Όμως, η ταχεία ανταπόκριση των αρχών για τη διερεύνηση περιστατικών προσφυγής σε θανατηφόρο βία μπορεί γενικά να θεωρηθεί στοιχείο θεμελιώδους σημασίας που διαφυλάσσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος δικαίου και αποτρέπει τις εντυπώσεις συγκάλυψης ή ανοχής παράνομων πράξεων (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *McKerr κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, παρ. 111 και 114, και *Oruz κατά Τουρκίας*, αριθ. 33401/02, παρ. 150, ECHR 2009).

(β) Εφαρμογή των παραπάνω αρχών στην παρούσα υπόθεση

73. Όσον αφορά τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι ο γιος του προσφεύγοντος φονεύθηκε από αστυνομικό. Προκειμένου να διαπιστώσει αν το Κράτος εκπλήρωσε ικανοποιητικά την υποχρέωσή του να λογοδοτήσει για το θάνατο του Λάμπρου Φούντα, το Δικαστήριο πρέπει πρώτα να λάβει υπόψη την έρευνα που διεξήγαγαν οι αρχές και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν.

(i) Ταχύτητα της έρευνας

74. Όσον αφορά την ταχύτητα της έρευνας, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 243 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι πρώτες ανακριτικές πράξεις έγιναν αμέσως μετά το συμβάν – δηλ. το πρωί του θανάτου του Λάμπρου Φούντα. Από

τις 10 Μαρτίου 2010 έως τις 11 Απριλίου 2010 ελήφθησαν 32 μαρτυρικές καταθέσεις και συγκεντρώθηκε αποδεικτικό υλικό στο πλαίσιο της προανάκρισης. Επίσης, διεξήχθη νεκροψία-νεκροτομή και βλητική έρευνα (βλ. παραπάνω παρ. 12-21). Στη συνέχεια η έρευνα συνδέθηκε με την έγκληση που κατέθεσαν ο προσφεύγων και ο Γ.Α. στις 3 Ιουνίου 2010 και ολοκληρώθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 2013 με τη διάταξη του εισαγγελέα εφετών. Έχοντας υπόψη τον όγκο τα δικογραφίας και την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η οποία συνδεόταν επίσης με την εν εξελίξει έρευνα σχετικά με εγκλήματα που φέρονταν να διέπραξαν μέλη του «Επαναστατικού Αγώνα», το Δικαστήριο θεωρεί ότι η έρευνα διεξήχθη με ταχύτητα και εύλογη σπουδή.

(ii) *Ανεξαρτησία της έρευνας*

75. Επιπλέον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η έρευνα διεξήχθη στο σύνολό της από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, η οποία είναι θεσμικά ανεξάρτητη αρχή (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Τσαλικίδης κ.λπ. κατά Ελλάδος*, παρ. 95). Όσον αφορά τα μη εισαγγελικά όργανα που διενήργησαν ορισμένες ανακριτικές πράξεις, όπως η βλητική έρευνα, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, αν και ορισμένα από αυτά ήταν αστυνομικοί υπάλληλοι, δεν υπήρχε ιεραρχική σχέση μεταξύ αυτών και των προσώπων (όπως ο Θ.Κ. και ο Α.Χ.) που ενδεχομένως εμπλέκονταν στην υπόθεση. Οι εν λόγω ανακριτικοί υπάλληλοι δεν ήταν άμεσοι συνάδελφοι αυτών των προσώπων (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 243, και *Putintseva κατά Ρωσίας*, αριθ. 33498/04, παρ. 52, 10 Μαΐου 2012). Επιπλέον, δεν ήταν αρμόδιοι να κατευθύνουν την έρευνα, ο όλος έλεγχος της οποίας παρέμενε στα χέρια του εισαγγελέα.

76. Επιπρόσθετα, οι κύριες ανακριτικές πράξεις που διενήργησαν οι εν λόγω ανακριτικοί υπάλληλοι αφορούσαν τις επιστημονικές πλευρές της έρευνας, όπως η βλητική έρευνα. Το γεγονός ότι οι ανακριτικοί υπάλληλοι ήταν αστυνομικά όργανα δεν μπορεί αφ' εαυτού να θεωρηθεί ότι επηρέασε την αμεροληψία της έρευνας. Τυχόν αντίθετη κρίση θα επέβαλλε σε πολλές περιπτώσεις απαράδεκτους περιορισμούς στη δυνατότητα του δικαστικού συστήματος να αξιοποιεί την εμπειρογνωμοσύνη των αστυνομικών αρχών, οι οποίες συχνά έχουν ιδιαίτερη αρμοδιότητα στο θέμα (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 322).

(iii) *Επάρκεια της έρευνας*

77. Όσον αφορά το αν η διεξαχθείσα έρευνα υπήρξε επαρκής, το Δικαστήριο χρειάζεται να εξετάσει αν η έρευνα αυτή ήταν σε θέση να οδηγήσει στην εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, σε συμπέρασμα σχετικά με την αναγκαιότητα της χρήσης βίας με δεδομένες τις περιστάσεις της υπόθεσης και στην ταυτοποίηση και – εφόσον χρειάζεται – στον κολασμό των υπαιτίων.

78. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν πείθεται από το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι υπήρξαν σημαντικές αβλεψίες ή παραλείψεις. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης δείχνουν ότι ελήφθησαν καταθέσεις από όλους τους μάρτυρες που μπόρεσαν να εντοπιστούν και ότι έγινε συλλογή και έλεγχος των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων. Στην παρούσα υπόθεση, οι αστυνομικές αρχές ήταν ήδη παρούσες στο χώρο του συμβάντος και συνεπώς ήταν σε θέση να ασφαλίσουν το χώρο και να αναζητήσουν και να καταγράψουν όλα τα στοιχεία που ήταν συναφή προς την έρευνα.

79. Ειδικότερα, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι ανακριτικές αρχές εξέτασαν μια σειρά μαρτύρων – κυρίως κατοίκους της συνοικίας όπου έλαβε χώρα το συμβάν και τους αστυνομικούς που ήταν παρόντες, καθώς και τους μάρτυρες που υπέδειξε ο προσφεύγων. Αν και κανείς από αυτούς τους μάρτυρες δεν ήταν αυτόπτης, δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι οι εισαγγελικές αρχές δέχθηκαν άκριτα την εκδοχή των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Όχι μόνον έλαβαν καταθέσεις από πολλούς μάρτυρες, αλλά και διέταξαν αρκετές εγκληματολογικές εξετάσεις, μεταξύ των οποίων νεκροψία-νεκροτομή και βλητικές έρευνες (βλ. παραπάνω παρ. 12-21). Το γεγονός ότι οι βλητικές έρευνες δεν οδήγησαν σε οριστικά συμπεράσματα σχετικά με ορισμένα ζητήματα της υπόθεσης (συγκεκριμένα, ποιο όπλο προκάλεσε τις οπές στο SEAT IBIZA) δεν καθιστούσε αφ' εαυτού αναγκαία τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών, δεδομένου ότι ο εισαγγελέας είναι αρμόδιος να αξιολογήσει την επάρκεια των εξηγήσεων που παρέχουν οι διάφοροι πραγματογνώμονες.

80. Οι ίδιοι συλλογισμοί ισχύουν και για τις βολίδες που λείπουν από τα όπλα των αστυνομικών. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι ο αστυνομικός Θ.Κ. κατέθεσε σε μία περίπτωση ότι πυροβόλησε τρεις φορές και σε άλλη περίπτωση ότι πυροβόλησε τέσσερις φορές δεν αρκεί για να αναιρέσει το σχετικό αποδεικτικό υλικό που συγκεντρώθηκε και το πόρισμα της βλητικής έρευνας σύμφωνα με το οποίο έλειπαν

τρεις βολίδες από το όπλο του. Όσον αφορά το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι ο αστυνομικός Α.Χ. πρέπει να πυροβόλησε τρεις φορές δεδομένου ότι έλειπαν τρεις βολίδες από το όπλο του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι δεν υπήρχαν πειστήρια στο χώρο του εγκλήματος που να θέτουν εν αμφιβόλω το συμπέρασμα ότι ο Α.Χ. πυροβόλησε μόνο μία φορά. Αν και ομολογουμένως θα ήταν προτιμότερο να είχαν ρωτήσει οι ανακριτικές αρχές τον Α.Χ. πότε και πώς πυροδοτήθηκαν οι βολίδες που έλειπαν, το Δικαστήριο δεν θεωρεί αυτή την παράλειψη τόσο σοβαρή ώστε να αμφισβητήσει την επάρκεια της έρευνας.

81. Το Δικαστήριο σημειώνει το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι έπρεπε να γίνει αναπαράσταση του συμβάντος, η οποία θα αποδείκνυε ότι η σειρά των γεγονότων δεν μπορεί να ήταν αυτή που έκαναν δεκτή οι ανακριτικές αρχές. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 2 δεν υποχρεώνει τις αρχές που διεξάγουν την έρευνα να ικανοποιούν κάθε αίτημα για συγκεκριμένη ανακριτική πράξη που υποβάλλει συγγενής στο πλαίσιο της έρευνας (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Ramsahai κ.λπ. κατά Ολλανδίας*, παρ. 348). Αν και η αναπαράσταση του συμβάντος θα ήταν επιθυμητή, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο, όπως έκθεση πραγματογνώμονα, που να δείχνει ότι η τροχιά των βολίδων δεν ήταν αυτή που προκύπτει από το πόρισμα της βλητικής έρευνας. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί δεν ήταν δυνατόν να έλαβαν θέσεις κάλυψης στην πυλωτή πολυκατοικίας επί της οδού Κουντουριώτου, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αστυνομικοί κατέθεσαν ότι έλαβαν θέσεις κάλυψης στην πυλωτή παρακείμενης πολυκατοικίας χωρίς να προσδιορίζουν την οδό, και ως εκ τούτου δεν υφίστατο αντίφαση που θα αποσαφηνιζόταν με την αναπαράσταση του συμβάντος.

82. Όσον αφορά τις αντιφάσεις της δικογραφίας που επισημαίνει ο προσφεύγων, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι αυτές αφορούν κυρίως ισχυρισμούς και δεν τεκμηριώνονται από τα στοιχεία της δικογραφίας. Ειδικότερα, οι φωτογραφίες που ελήφθησαν στο χώρο μετά το συμβάν δείχνουν ότι ο γιος του προσφεύγοντος φορούσε σύστημα ενδοεπικοινωνίας και δερμάτινα γάντια. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο θεωρεί παράλειψη της έκθεσης παράδοσης-παραλαβής των ρούχων του Λάμπρου Φούντα το γεγονός ότι δεν αναφέρει τα γάντια και το σκούφο που φαίνονται στις φωτογραφίες.

Όμως, η παράλειψη αυτή δεν αναιρεί τις φωτογραφίες που ελήφθησαν αμέσως μετά το συμβάν.

83. Όσον αφορά τη νεκροψία-νεκροτομή, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, όταν μια ιατρική πραγματογνωμοσύνη έχει κρίσιμη σημασία για τον προσδιορισμό των περιστάσεων ενός θανάτου, τυχόν σημαντικές ελλείψεις κατά τη διεξαγωγή αυτής της πραγματογνωμοσύνης μπορεί να συνιστούν σοβαρή ανεπάρκεια ικανή να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα της έρευνας που διενεργείται σε εθνικό επίπεδο (βλ. π.χ. *Tanli κατά Τουρκίας*, αριθ. 26129/95, παρ. 149-154, ECHR 2001-III (αποσπάσματα)). Όμως, στην παρούσα υπόθεση ο προσφεύγων δεν προσκομίζει αποδείξεις σοβαρών ελλείψεων στη νεκροψία-νεκροτομή που διενεργήθηκε στο πτώμα του Λάμπρου Φούντα. Ούτε ακόμα ισχυρίζεται ότι ο ιατροδικαστής δεν μπόρεσε να προσδιορίσει με βεβαιότητα την αιτία του θανάτου. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι ο ιατροδικαστής τον ενημέρωσε ότι ο γιος του είχε πυροβοληθεί από απόσταση τριών έως τεσσάρων μέτρων (βλ. παραπάνω παρ. 20), το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η πληροφορία αυτή δεν επιβεβαιώνεται από κανένα στοιχείο της δικογραφίας. Ομοίως, ο προσφεύγων παραπονείται ότι υπήρχε σειρά κηλίδων αίματος σε μια απόσταση περίπου 50 μέτρων – δηλ. από το σημείο όπου ήταν σταθμευμένο το SEAT IBIZA (στο ύψος της οδού Κουντουριώτου 48) έως το χώρο όπου βρέθηκε το σώμα του γιου του (στο ύψος της οδού Κουντουριώτου 52). Όμως, στις φωτογραφίες της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, καθώς και στο σχεδιάγραμμα του χώρου του συμβάντος που έφτιαξαν οι αστυνομικοί που επιφορτίστηκαν με τη συγκέντρωση των πειστηρίων εκείνη την ημέρα, δεν διακρίνεται σειρά κηλίδων αίματος σε τέτοια απόσταση. Κηλίδες αίματος διακρίνονται γύρω από το σώμα του θανόντος και από την Κουντουριώτου 50 μέχρι την Κουντουριώτου 52. Ως εκ τούτου, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν στο Δικαστήριο, το συμπέρασμα του ιατροδικαστή ότι ο θάνατος του γιου του προσφεύγοντος ήταν ακαριαίος δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

84. Το Δικαστήριο επίσης παρατηρεί ότι ο προσφεύγων διατύπωσε διάφορες υποθέσεις σχετικά με το συμβάν, μεταξύ των οποίων ότι ο γιος του μπορεί να απήχθη από την οικία του ή ότι το περίστροφο ZASTAVA που βρέθηκε δίπλα στο πτώμα του μπορεί να τοποθετήθηκε εκεί από κάποιον άλλο. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι εάν η έρευνα δεν ακολουθήσει μια προφανή κατεύθυνση, αυτό

υπονομεύει σε αποφασιστικό βαθμό την ικανότητά της να διαλευκάνει τις περιστάσεις του συμβάντος και να ταυτοποιήσει τους υπαιτίους (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Mustafa Tunç και Fecire Tunç κατά Τουρκίας*, παρ. 175). Όμως, αυτό δεν σημαίνει ότι οι εθνικές αρχές είναι υποχρεωμένες να υιοθετούν κάθε πιθανό σενάριο που διατυπώνουν οι πλησιέστεροι συγγενείς όταν αυτό δεν υποστηρίζεται από αποδείξεις που το τεκμηριώνουν. Το Δικαστήριο, έχοντας υπόψη τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του, θεωρεί ότι δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να στηρίζει τον ισχυρισμό ότι οι εθνικές αρχές δεν ακολούθησαν μια προφανή κατεύθυνση της έρευνας ή δεν έλαβαν υπόψη αποδεικτικά στοιχεία που θα μπορούσαν να υποδείξουν μια διαφορετική ανασύσταση των γεγονότων από αυτήν που έκαναν δεκτές οι ανακριτικές αρχές.

85. Όσον αφορά την εξέταση της αναγκαιότητας της χρήσης βίας, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η χρήση βίας από κρατικά όργανα κατά την επιδίωξη ενός από τους σκοπούς της παρ. 2 του άρθρου 2 της Σύμβασης μπορεί να είναι δικαιολογημένη υπό την προϋπόθεση ότι στηριζόταν σε μια καλοπροαίρετη πεποίθηση που ήταν φαινομενικά βάσιμη κατά το χρόνο του συμβάντος, έστω και αν εκ των υστέρων αποδείχθηκε εσφαλμένη. Σε αντίθετη περίπτωση θα επιβαλλόταν ένα εξωπραγματικό βάρος στο Κράτος και τις δυνάμεις ασφαλείας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, πιθανόν με κίνδυνο για τη ζωή τους και τη ζωή τρίτων (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *McCann κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, παρ. 200). Σε μια σειρά υποθέσεων το Δικαστήριο έχει δηλώσει ρητά ότι, καθώς έχει απόσταση από τα επίμαχα συμβάντα, δεν μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του εκτίμηση της κατάστασης την εκτίμηση ενός αστυνομικού που ήταν υποχρεωμένος να αντιδράσει εν θερμώ ώστε να αποσοβήσει μια κατάσταση που πίστευε καλοπροαίρετα ότι θέτει σε κίνδυνο τη ζωή του ή τη ζωή τρίτων, αλλά αντίθετα οφείλει να δει τα συμβάντα από την προοπτική του προσώπου/των προσώπων που ενήργησαν σε κατάσταση άμυνας κατά το χρόνο των συμβάντων αυτών (βλ. π.χ. *Bubbins κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 50196/99, παρ. 139, ECHR 2005-II (αποσπάσματα), και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 179 και 188). Συνεπώς, σε υποθέσεις που αφορούσαν παραβιάσεις του άρθρου 2 και στις οποίες το Δικαστήριο καλείτο να κρίνει αν μια πεποίθηση ήταν φαινομενικά βάσιμη κατά το χρόνο του

συμβάντος, δεν υιοθέτησε την προοπτική ενός αποστασιοποιημένου παρατηρητή, αλλά προσπάθησε να μπει στη θέση του προσώπου που άσκησε θανατηφόρο βία, τόσο για να κρίνει αν το πρόσωπο αυτό είχε την απαιτούμενη πεποίθηση όσο και για να αξιολογήσει την αναγκαιότητα του βαθμού της βίας που ασκήθηκε (βλ. π.χ. *Μακαρατζής κατά Ελλάδος* [GC], αριθ. 50385/99, παρ. 65-66, ECHR 2004-XI, *Oláh κατά Ουγγαρίας* (dec.), αριθ. 56558/00, 14 Σεπτεμβρίου 2004, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 189). Επιπλέον, κατά την εφαρμογή αυτού του κριτηρίου το Δικαστήριο δεν θεωρεί τον εύλογο χαρακτήρα μιας πεποίθησης ως αυτοτελή απαίτηση, αλλά ως συναφή παράγοντα προκειμένου να κρίνει αν μια πεποίθηση ήταν καλοπροαίρετη και ειλικρινής (βλ. *Armani Da Silva κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 5878/08, παρ. 246, 30 Μαρτίου 2016, και την εκεί αναφερόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, έχει ιδιαίτερη σημασία ότι, σε περιπτώσεις όπου ένα πρόσωπο φερόταν να ενήργησε σε κατάσταση άμυνας και το Δικαστήριο έκρινε ότι το πρόσωπο αυτό πίστευε καλοπροαίρετα ότι η χρήση βίας ήταν αναγκαία, ποτέ δεν διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 2 για το λόγο ότι η πεποίθηση δεν ήταν φαινομενικά βάσιμη κατά το χρόνο του συμβάντος. Αντιθέτως, σε περιπτώσεις όπου το καθ' ου Κράτος ισχυριζόταν ότι τα αστυνομικά όργανα ενήργησαν σε κατάσταση άμυνας, διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 2 μόνον εφόσον αρνήθηκε να δεχθεί ότι μια πεποίθηση ήταν καλοπροαίρετη ή όταν ο βαθμός της βίας που ασκήθηκε ήταν τελείως δυσανάλογος (βλ. αυτόθι, παρ. 247 και την εκεί αναφερόμενη νομολογία). Όπως συνάγεται λοιπόν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το κύριο ερώτημα είναι αν το κρατικό όργανο ενήργησε βάσει καλοπροαίρετης και ειλικρινούς πεποίθησης ότι η χρήση βίας ήταν αναγκαία. Για να απαντήσει αυτό το ερώτημα, το Δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει αν η πεποίθηση ήταν υποκειμενικά εύλογη, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις κατά το συναφή χρόνο. Σε περίπτωση που η πεποίθηση δεν ήταν υποκειμενικά εύλογη (δηλ. δεν στηριζόταν σε υποκειμενικά βάσιμους λόγους), ενδέχεται το Δικαστήριο να δυσκολευθεί να δεχθεί ότι υπήρξε καλοπροαίρετη και ειλικρινής (αυτόθι, παρ. 248).

86. Όσον αφορά τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι και οι δύο εισαγγελείς εξέτασαν τις ενέργειες των εμπλεκόμενων αστυνομικών οργάνων σε σχέση με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και κατέληξαν στο συμπέρασμα

ότι ενήργησαν σε κατάσταση άμυνας. Στο πλαίσιο αυτό, αξιολόγησαν μια σειρά από συναφή στοιχεία – τα υπηρεσιακά καθήκοντα των αστυνομικών, το βαθμό του κινδύνου που ενείχε η επίθεση, τη φύση του επαπειλούμενου κινδύνου και τις περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα η επίθεση. Οι εισαγγελείς επίσης εξέτασαν αν ο αστυνομικός Θ.Κ., ενεργώντας σε κατάσταση άμυνας, υπερέβη το επίπεδο εύλογης βίας και δικαιολόγησε τον ισχυρισμό του εμπλεκόμενου αστυνομικού ότι η βία που άσκησε υπήρξε εύλογη. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο πρέπει να εξετάσει αν το κριτήριο που εφαρμόσαν οι εισαγγελείς, δηλ. αν η χρήση βίας ήταν δικαιολογημένη και αν ο εμπλεκόμενος αστυνομικός υπερέβη το επίπεδο εύλογης βίας, είναι συμβατό με την απαίτηση οι ενέργειες του αστυνομικού να στηρίζονται σε μια καλοπροαίρετη πεποίθηση που ήταν φαινομενικά βάσιμη κατά το χρόνο του συμβάντος σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης. Όπως προκύπτει σαφώς από το εθνικό δίκαιο και αμφότερες τις εισαγγελικές διατάξεις (βλ. παραπάνω παρ. 25 και 29, αντίστοιχα), το κριτήριο που εφαρμόστηκε δίνει έμφαση στο γεγονός ότι ο αστυνομικός Θ.Κ. ενήργησε σε κατάσταση άμυνας. Παράλληλα, οι εισαγγελείς εξέτασαν αν ο αστυνομικός Θ.Κ. μπορούσε να χρησιμοποιήσει άλλα, ηπιότερα μέσα άμυνας και αν υπερέβη το αναγκαίο επίπεδο άμυνας. Έχοντας υπόψη ότι το Δικαστήριο απέφυγε στο παρελθόν να επικρίνει ένα εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για το λόγο και μόνο ότι η διατύπωσή του διαφέρει από αυτήν του άρθρου 2 της Σύμβασης, γεγονός που μπορεί να ξεπεραστεί από την ερμηνεία των εθνικών δικαστηρίων (βλ. *Perk κ.λπ. κατά Τουρκίας*, αριθ. 50739/99, παρ. 60, 28 Μαρτίου 2006, και την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 214-15), δεν μπορεί να κρίνει ότι το κριτήριο που εφαρμόσαν οι ελληνικές αρχές είναι ασύμβατο με το κριτήριο του άρθρου 2 της Σύμβασης. Είναι επίσης σαφές ότι στην παρούσα υπόθεση οι εισαγγελείς εξέτασαν προσεκτικά τον υποκειμενικά εύλογο χαρακτήρα της πεποίθησης ότι η επίθεση που δέχθηκαν οι αστυνομικοί δικαιολογούσε το επίπεδο της βίας που άσκησαν, επικεντρώνοντας στις περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα το συμβάν, δηλαδή στο γεγονός ότι η επίθεση ήταν αιφνίδια, σε ώρα νυκτερινή και με συνεχόμενους πυροβολισμούς κατά των αστυνομικών από μικρή απόσταση ενώ οι αστυνομικοί δεν είχαν ασφαλή κάλυψη, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ο Θ.Κ. εύλογα πίστευε ότι ήταν απαραίτητος ο πυροβολισμός εξουδετέρωσης. Συνεπώς, δεν μπορεί να πει κανείς

ότι οι εθνικές αρχές δεν εξέτασαν, κατά τρόπο συμβατό με τις απαιτήσεις του άρθρου 2 της Σύμβασης, αν η χρήση βίας από τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς ήταν δικαιολογημένη υπό τις περιστάσεις του συμβάντος.

87. Το Δικαστήριο πρέπει επίσης να εξετάσει αν η έρευνα υπήρξε επαρκής υπό την έννοια ότι μπορούσε να οδηγήσει στην ταυτοποίηση και – εφόσον χρειαζόταν – στον κολασμό των υπαιτίων. Δεν αμφισβητήθηκε ότι οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. εμπλέκονταν στο συμβάν. Το Δικαστήριο σημειώνει το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι, όταν ο Α.Χ. κατέθεσε αντιρρήσεις στην κοινοποίηση των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης, ανέφερε ότι το όπλο του προκάλεσε το θάνατο του Λάμπρου Φούντα (βλ. παραπάνω παρ. 59). Όμως, το Δικαστήριο δεν συμφωνεί με την ερμηνεία που δίνει ο προσφεύγων στις αντιρρήσεις του αστυνομικού Α.Χ. Επιπλέον, δεν υπάρχουν ιατροδικαστικές αποδείξεις ή άλλα στοιχεία στη δικογραφία που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αμφιβολίες σχετικά με την ταυτοποίηση του υπαιτίου για το θάνατο του Λάμπρου Φούντα.

88. Όσον αφορά την τιμωρία των υπαιτίων, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι διαδικαστικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 2 επιβάλλουν τη διενέργεια «αποτελεσματικής» έρευνας και όχι τη διεξαγωγή δημόσιων ακροάσεων. Συνεπώς, εφόσον οι αποδείξεις που συγκέντρωσαν οι αρχές επαρκούν για να αποκλείσουν οποιαδήποτε ποινική ευθύνη του κρατικού οργάνου που προσέφυγε στη χρήση βίας, η Σύμβαση δεν απαγορεύει τη διακοπή της διαδικασίας στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης. Όπως μόλις διαπίστωσε το Δικαστήριο, οι αποδείξεις που συγκέντρωσαν οι εισαγγελικές αρχές οδήγησαν στο συμπέρασμα, πέραν κάθε εύλογης αμφιβολίας, ότι ο Θ.Κ. ενήργησε σε κατάσταση άμυνας, γεγονός που συνιστά επαρκή δικαιολογία σύμφωνα με το ελληνικό ποινικό δίκαιο.

89. Με βάση τις παραπάνω σκέψεις, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει ελλείψεις που θα μπορούσαν να θέσουν εν αμφιβόλω την όλη επάρκεια της έρευνας που διεξήγαγαν οι εθνικές δικαστικές αρχές.

(ν) *Συμμετοχή του προσφεύγοντος στην έρευνα*

90. Απομένει για το Δικαστήριο να κρίνει αν δόθηκε στον προσφεύγοντα πρόσβαση στην έρευνα στο βαθμό που ήταν αναγκαίος ώστε να διασφαλιστούν τα έννομα συμφέροντά του. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το ελληνικό δίκαιο δεν

προβλέπει ρητά ότι ο παθών δικαιούται πρόσβαση στη δικογραφία στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης. Εντούτοις, του παρέχονται άλλα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα βάσει του άρθρου 245 παρ. 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας να καταθέσει προσφυγή κατά της διάταξης του εισαγγελέα πρωτοδικών σε περίπτωση απόρριψης της έγκλησής του (βλ. παραπάνω παρ. 24).

91. Στην παρούσα υπόθεση δεν αμφισβητείται ότι ο προσφεύγων είχε την ευκαιρία να ασκήσει τα δικαιώματά αυτά. Συγκεκριμένα, υπέβαλε διάφορα υπομνήματα στις ανακριτικές αρχές, εκφράζοντας την άποψή του για το συμβάν και την έρευνα που βρισκόταν σε εξέλιξη. Επιπλέον, κατέθεσε προσφυγή κατά της διάταξης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών με την οποία τέθηκε στο αρχείο η έγκλησή του και υπέδειξε πρόσθετες ανακριτικές πράξεις που επιθυμούσε να γίνουν, όπως αναπαράσταση του συμβάντος. Το γεγονός ότι ο εισαγγελέας, ασκώντας την εξουσία του να αξιολογεί τα πραγματικά περιστατικά και το αποδεικτικό υλικό, απέρριψε το αίτημα αυτό δεν συνιστά αφ' εαυτού παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης, καθόσον μάλιστα η σχετική απόφασή του δεν φαίνεται στο Δικαστήριο αυθαίρετη (βλ. τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου στην παραπάνω παρ. 81).

92. Όσον αφορά την πρόσβαση του προσφεύγοντος στη δικογραφία, το Δικαστήριο θεωρεί σκόπιμο να κάνει διάκριση μεταξύ των εγγράφων της προκαταρκτικής εξέτασης και των εγγράφων της ένορκης διοικητικής εξέτασης. Όσον αφορά την ποινική δικογραφία, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι διάδικοι διαφωνούν ως προς το αν χορηγήθηκε πρόσβαση στον προσφεύγοντα. Ειδικότερα, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι, αν και ζήτησε πρόσβαση στη δικογραφία ώστε να μπορέσει να ασκήσει τα δικαιώματά του βάσει του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η αίτησή του δεν εγκρίθηκε ποτέ ή τουλάχιστον δεν ενημερώθηκε ποτέ για την έγκρισή της, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι υπέβαλε σχετικό παράπονο στην προσφυγή του κατά της διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών (βλ. παραπάνω παρ. 60). Αντίθετα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αίτημα του προσφεύγοντος να του δοθεί πρόσβαση στη δικογραφία έγινε δεκτό, όπως αποδεικνύεται από τη χειρόγραφη επισημείωση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών με ημερομηνία 2 Μαρτίου 2012 σύμφωνα με την οποία η αίτηση του προσφεύγοντος για χορήγηση των παραπάνω εγγράφων έγινε δεκτή (βλ. παραπάνω παρ. 40).

93. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η αίτηση του προσφεύγοντος να του δοθεί πρόσβαση στη δικογραφία φέρει χειρόγραφη επισημείωση που δείχνει ότι η αίτηση έγινε δεκτή. Η επισημείωση επίσης φέρει ημερομηνία και την υπογραφή του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών. Όμως, από την προσφυγή του κατά της διάταξης του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών προκύπτει ότι ο προσφεύγων δεν ενημερώθηκε ποτέ για την έγκριση του αιτήματός του. Επίσης, προκύπτει ότι ο Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών δεν σχολίασε το παράπονο του προσφεύγοντος ότι ήταν αδύνατο να αντικρούσει τα συμπεράσματα της διάταξης υπ' αριθ. Α5/2012 του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών χωρίς επαρκή πρόσβαση στη δικογραφία (βλ. παραπάνω παρ. 26 και 28). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων μπόρεσε μόνον εν μέρει να ασκήσει το δικαίωμά του να προσφύγει κατά της διάταξης με την οποία τέθηκε η έγκλησή του στο αρχείο, καθώς τη στιγμή που άσκησε την προσφυγή δεν είχε πρόσβαση στη δικογραφία και συνεπώς αδυνατούσε να αντικρούσει αποτελεσματικά τα συμπεράσματα αυτής της διάταξης. Ο προσφεύγων μπορούσε μόνο να κάνει εικασίες σχετικά με το περιεχόμενο της δικογραφίας και δεν είχε τρόπο να μάθει τι διαλαμβάνει αυτή. Όπως επίσης προκύπτει από τη δικογραφία, ο προσφεύγων έκανε πολλές προσπάθειες να ενημερωθεί σχετικά με την πρόοδο της έρευνας και να αποκτήσει πρόσβαση σε διάφορα έγγραφα, χωρίς όμως επιτυχία.

94. Όσον αφορά την πρόσβαση του προσφεύγοντος στα έγγραφα της ένορκης διοικητικής εξέτασης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο προσφεύγων ζήτησε πρόσβαση σε αυτά ήδη από το 2012, αλλά αυτή του χορηγήθηκε μόλις το 2016. Ο λόγος της καθυστέρησης αυτής ήταν ότι οι αστυνομικοί Θ.Κ. και Α.Χ. κατέθεσαν αντιρρήσεις κατά της κοινοποίησης των σχετικών εγγράφων επειδή αυτά περιείχαν προσωπικά δεδομένα τους. Αν και το Δικαστήριο έχει κρίνει στο παρελθόν ότι η γνωστοποίηση ή δημοσίευση εκθέσεων των αστυνομικών αρχών και ανακριτικού υλικού ενδέχεται να εμπεριέχει ευαίσθητα θέματα, με πιθανώς επιζήμιες επιπτώσεις σε πρόσωπα ή άλλες έρευνες, και ως εκ τούτου τέτοια γνωστοποίηση ή δημοσίευση δεν μπορεί να θεωρείται ότι συνιστά αυτόματη απαίτηση του άρθρου 2, εντούτοις θεωρεί ότι μια περίοδος τεσσάρων ετών ενώπιον της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ήταν υπερβολικά μεγάλη. Επίσης, φαίνεται ότι για το μεγαλύτερο μέρος αυτής της περιόδου υπήρξε αδράνεια σχετικά με την αίτηση του προσφεύγοντος – δηλ. από τον

Αύγουστο του 2012 έως τον Αύγουστο του 2016 δεν έγινε καμία ενέργεια για τη διεκπεραίωση της αίτησης του προσφεύγοντος. Το γεγονός ότι δεν δόθηκαν εγκαίρως στον προσφεύγοντα αυτά τα έγγραφα αποκτά ιδιαίτερη σημασία εάν λάβει κανείς υπόψη ότι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έλαβε ρητώς υπόψη τα πορίσματα της ένορκης διοικητικής εξέτασης, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι παραπέμπει σε αυτά στη διάταξή του υπ' αριθ. Α5/2012 (βλ. παραπάνω παρ. 25). Αυτό καθιστούσε την πρόσβαση του προσφεύγοντος στα έγγραφα αυτά ακόμα επιτακτικότερη προκειμένου να μπορέσει να διασφαλίσει τα έννομα συμφέροντά του. Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές δεν έδωσαν καμία εξήγηση για την καθυστέρηση της εξέτασης του αιτήματος του προσφεύγοντος.

95. Όσον αφορά τη γενική συμμετοχή του προσφεύγοντος στην έρευνα, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο προσφεύγων δεν ενημερώθηκε σχετικά με το θάνατο του γιου του παρά μόνο μετά τη διενέργεια της νεκροψίας-νεκροτομής, και δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι οι αρμόδιες αρχές προέβησαν σε εύλογες ενέργειες ώστε να ενημερώσουν τους συγγενείς του Λάμπρου Φούντα πριν από τις 1 μ.μ. της ημέρας την οποία έλαβε χώρα το συμβάν. Αυτό του στέρησε τη δυνατότητα να διορίσει τεχνικό πραγματογνώμονα για να παρακολουθήσει τη διαδικασία εκ μέρους του. Αν και το άρθρο 2 δεν προβλέπει ρητά ότι πρέπει να παρέχεται αυτή η δυνατότητα στους συγγενείς του θύματος (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Giuliani και Gaggio κατά Ιταλίας*, παρ. 315), από τους ισχυρισμούς των διαδίκων προκύπτει ότι εάν ο προσφεύγων είχε ενημερωθεί εγκαίρως, θα είχε μπορέσει να διορίσει πραγματογνώμονα εφόσον το επιθυμούσε. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι μετά τη νεκροψία-νεκροτομή δόθηκε στον προσφεύγοντα η δυνατότητα να διορίσει πραγματογνώμονα της επιλογής του και να γίνει νέα νεκροψία-νεκροτομή (βλ. παραπάνω παρ. 20). Παρ' όλα αυτά, έχοντας υπόψη τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος (τους οποίους δεν αντέκρουσε η Κυβέρνηση) ότι ο ιατροδικαστής βεβαίωσε ότι διενεργήθηκε νεκροψία-νεκροτομή σε πτώμα αγνώστου αλλά ο προσφεύγων ενημερώθηκε για το συμβάν εκ των υστέρων, το Δικαστήριο δεν πείθεται ότι οι αρμόδιες αρχές εκπλήρωσαν την υποχρέωσή τους να προβούν σε εύλογες ενέργειες ώστε να εξασφαλίσουν την ενημέρωση των επιζώντων μελών της οικογένειας για το θάνατο του γιου του προσφεύγοντος (πρβλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην

υπόθεση *Lozonγγε κατά Ρωσίας*, παρ. 44 και 46). Οι περιστάσεις αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι αρμόδιες αρχές δεν μερίμνησαν ώστε η έρευνα να έχει το απαιτούμενο επίπεδο δημόσιου ελέγχου ή να διασφαλίσουν τα συμφέροντα των πλησιέστερων συγγενών στο πλαίσιο των διαδικασιών.

(ν) *Συμπέρασμα*

96. Οι παραπάνω σκέψεις αρκούν ώστε το Δικαστήριο να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το θάνατο του γιου του προσφεύγοντος υπήρξε αναποτελεσματική διότι στερείτο μιας σημαντικής εγγύησης, της συμμετοχής της οικογένειας του θανόντος. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης υπό το διαδικαστικό του σκέλος λόγω της ανεπαρκούς συμμετοχής του προσφεύγοντος στην έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το θάνατο του γιου του.

II. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

97. Ο προσφεύγων, επικαλούμενος του άρθρου 6 της Σύμβασης, παραπονείται ότι τα δικαιώματά του ως πολιτικού ενάγοντος παραβιάστηκαν λόγω της άρνησης των εθνικών αρχών να του χορηγήσουν αντίγραφα των εγγράφων της έρευνας.

98. Ενόψει της ανάλυσης βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης και των συμπερασμάτων που εξήχθησαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, υπό τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, δεν είναι αναγκαίο να εξετάσει οποιοδήποτε άλλο παράπονο βάσει του άρθρου 6 της Σύμβασης.

III. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

99. Το άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει τα εξής:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Αποζημίωση

100. Ο προσφεύγων ζητά το ποσό των 15.000 ευρώ ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

101. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί αυτή την απαίτηση, υποστηρίζοντας ότι το ποσό είναι υπερβολικό ενόψει των περιστάσεων της υπόθεσης και της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας.

102. Έχοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο δέχεται ότι ο προσφεύγων υπέστη ηθική βλάβη για την οποία δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί με μόνη τη διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης. Κατά δίκαιη κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα το ποσό των 15.000 ευρώ, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί.

Β. Δικαστικά έξοδα

103. Ο προσφεύγων επίσης ζητά το ποσό των 5.000 ευρώ για δικαστικά έξοδα ενώπιον του Δικαστηρίου.

104. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αποζημίωση χωρεί μόνο επί τεκμηριωμένων απαιτήσεων και για το λόγο αυτό το αίτημα του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί. Εν προκειμένω, υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει παραστατικά που να αποδεικνύουν ότι όντως πραγματοποίησε τη δαπάνη αυτή. Σε κάθε περίπτωση, θεωρεί αυτή την απαίτηση υπερβολική και αδικαιολόγητη, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι δεν διεξήχθη προφορική διαδικασία.

105. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, δικαστικά έξοδα επιδικάζονται στον προσφεύγοντα μόνο στο βαθμό που αποδεικνύεται ότι ήταν πραγματικά, αναγκαία και εύλογα. Στην παρούσα υπόθεση, ο προσφεύγων δεν προσκομίζει παραστατικά που να αποδεικνύουν ότι όντως πραγματοποίησε τη δαπάνη αυτή. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απορρίπτει την απαίτηση.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

106. Το Δικαστήριο θεωρεί αρμόζον οι τόκοι υπερημερίας να υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν 3 εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΛΟΓΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης υπό το διαδικαστικό του σκέλος λόγω της ανεπαρκούς συμμετοχής του προσφεύγοντος στην έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το θάνατο του γιου του,

3. *Κρίνει* ότι δεν είναι αναγκαίο να εξετάσει το παράπονο βάσει του άρθρου 6 της Σύμβασης,

4. *Αποφασίζει*:

(α) ότι το καθ' ου Κράτος οφείλει να πληρώσει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών αφότου η απόφαση καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 της Σύμβασης, το ποσό των δέκα πέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί το ποσό αυτό, ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης,

(β) ότι από τη λήξη της προαναφερθείσας τρίμηνης προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, θα πληρώνεται απλός τόκος επί του ανωτέρω ποσού ο οποίος θα υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά την περίοδο υπερημερίας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

Έγινε στα Αγγλικά και κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 3 Οκτωβρίου 2019 σύμφωνα με τον Κανόνα 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Ksenija Turković

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου πρωτοτύπου εγγράφου

Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 2019

Ο μεταφραστής του Υπουργείου Εξωτερικών

Βασίλειος Δ. Μπελεκούκας